

TÕUSEV NOORUS

Nr. 7 * 1938
JUULI



11208
Tartu Ülikooli
Raamatukogu
T a r tu

Kas olete varustatud

piimakurna ja kurnavatiga?

Kui ei, siis tehke katsed ja Teie näete kuidas Teie piima kvaliteet paraneb.

PIIMAKURNAD

Taani „F. M.“

120 mm	Kr.	3.65
140 mm	„	4.65
170 mm	„	5.60

Rootsi „Alfa“

120 mm	Kr.	4.—
140 mm	„	4.75
170 mm	„	6.—

KURNAVATT

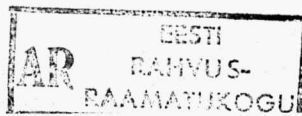
Rootsi 150 lehte pakis.

120 mm	Kr.	—,48
140 mm	„	—,58
170 mm	„	—,62

Müük piimatalituste kaudu.

P.K. „VÕIEKSPORT“

Suur Karja tän. nr. 23 Tallinn postkast 113.



TÕUSEV NOORUS

Nr. 7. 1938

Biblioteek
Universitaaris
Tartuensis

PÖLLUTÖÖKOJA VALJAANNE

II AASTAKÄIK

Töö ja õnn.

Kasvatustlike ja inimest arendavate tegurite ahelikus omab töö väga tähtsa ja silmapaistva koha, olles üheks elu ülesehituse nurgakiviks. Üha enam püütakse noorte kasvatustöös viia kehalist ja vaimset tööd harmoonilisele arenemisele, et jõuda töö loova väärtuse ja rahu allikale. Maailmavaate arengus ja tõekspidamistes on toimunud suured muutused. Kui töö oli orjadele ja moonakaile needuseks, siis selleks ei tohiks ta olla vaba rahva poegadele ja tütardele. Kool ei ole tänapäeval enam selleks, et pärast selle lõpetamist elus kergemini läbi saada, et vabaneda tööst, milles nähti eluõnne.

Need eluvõõrad tõekspidamised ja vaated tööle on elu ise läbi lõiganud, need ei suuda enam kõita. Eluõnn pole tänapäeval enam mingi magus unistus, vaid oma tahte avaldus loovas töös. Töös ei näe me enam needust, vaid oma eluõnne ja ideaali.

Tuntud Helveetsia töökooli pedagoog Seidel ütleb ühes oma teoses: „Töös õpime, arename ja kasvame tugevaks, sest meie elu on töö. Töö olgu noorte eluideaaliks. Töörõõm, usk töö õnnistusse on meie eluõnn.“ Õnn ei peitu seega siis mitte selles, et olla vaikses rahu, töötalekus, vaid loovas töös ja tegevuses. „Õnn on loov rahutus,“ ütleme tänapäeval õigusega.

Töö ja võitluse hind on meie vaba Eesti kodu. See kodu nõuab ja ootab oma noortelt loovat tegevust ja austust kehalise töö vastu.

Töö aitab kaasa igakülgseks arenemiseks, iseäranis kehalise jõu ja käte osavuse kujunemiseks, meelte arenguks, arendades tegevustungi, hoolsuse ja kohusetunde kasvamist ja väärilist lugupidamist ning armastust töö vastu üldse. Töö arendab teatud mõtlemisviisi, orientatsiooni, harjutab inimest nooruspäevist alates vaatama tööle kui õilsale ettevõttele, aga mitte kui needusele.

Selgeima ja sügavaima hinnangu töö kohta leiame kuulsa kasvatusteadlase Pestalozzi sõnades: „Töö ja füüsiline tegevus on tõeline ja püha, igavene abinõu kõigi jõudude arendamiseks ühiseks jõuks — inimsuseks.“ Töös saame väljendada ja koguda oma jõude uute väärtuste loomiseks omandatud teadmiste rakkendamise ja uute elukogemuste teel. Vabal tahtel ja algatusel tehtud töö rõõmustab ja annab rahuldust töötajale. Enesealgatus nagu kohustab meid vastutustundega tööd edasi viia ja seda tööd ei taha keegi pooleli jätta.

Iga töö kordaminek on teatav võit, see loob töörõõmu, töötahet ja on töötajale suurimaks õnnistuseks ja tasuks. Seda töö õnnistust võivad maanoored tuua oma kodudesse. Elav ja loov töö maanoorte-

ringides ja kodudes kingib noortele elujõu, elurõõmu ja tervise. Maanoorte kodu — see olete teie noored ise. Liikuda kodu suunas, luua oma kodu — see on meie kõigi elusih. Korraldame ja kaunistame oma kodu, viime sinna uuendusi, töötame sääil, siis saab ta meile armsaks. Kodutunne tõstab tööõõmu ja töõtahet.

Meie põllusse on peidetud palju salakive, mille vastu murdub adratera. Sääil on veel palju umbrohtu ja ohakaid, tasumata arveid ja võlga, mis kasvab talul vahel üle pää. Ent see ei tohi meid kolutada. Tuleb kasvatada endas optimismi ja positiivset töömeeleolu. Nukuruse, virisemise ja rahulolematusega enda ja teiste töö vastu ei jõua me eesmärgile. Selleks on vaja rõõmsat töömeeleolu, ennastsalgavat tööd, mis lunastab kõik hädad ja vaevad — luues seega eluõõne. Eks kujutelnud juba vanad kreeklased samasugust eluõõne kui nad ütlesid: „Õõne müüvad jumalad ainult tööhinna eest.“ Kas ei ole tänapäeval samuti kui aastatuhandete eest?

Vaba eesti kodu on tasu meie töö ja vaeva eest. Selles kodus leiame tööd tehes oma eluõõne ja südamerahu, kui teeme oma kodu ilusaks ja armsaks. Kui tunneme armastust oma kodu, põllu ja töö vastu, kui matame sinna oma südame,

siis tunneme töö õõnistust ja kodumulla pühadust.

Vana müüt räägib meile, kuidas kreeka kangelane Herkules pärast tööd läks Olümpia mägede pühalikku vaikusse, et tunda rõõmu ja vastu võtta jumalatel õõnistust. Eks astu ka töötavate maanoorte kodudesse töö õõnistuse vaim, tuues sinna tööõõmu, rahu, eluõõne ja õõnistust.

Suvi on kaunis. Kas ei ärata see uusi tundeid, võimeid ja lootusi igas inimhinges. Põld, nurm, niit ja aed ootavad töötajaid. On ju töö meie elu arengu aluseks, see arendab ja kasvatab meid. Oma kohustusist teadlikud, silmis elurõõm ja rinnas tegevusrüht, töõtantes ja rõõmsas töömeeleolus sammuvad noored käsikäes ühist rada püstitatud eesmärgi poole.

See eesmärk on kõrge ja püha: luua eesti kodu kauniks ja armsaks, koguda kõik oma vaimne ja füüsiline jõud ning oskus, et saada võitu raskustest, osata tunda töövõidurõõmu, olla valguseks oma kodule, kasulik oma rahvale ja väärtustloovaks jõuks kogu kultuurilises ühiskonnas. Kasvagu töömeeleolu, vallutagu see kõik maanoorteringid nende töös ja tegevuses!

Ag. Aug. Tääger.

Rukkilõikus.

*Põllul kibedas tuhinas päev
nagu jalgadelt lõigati maha. —
Rida hakke jäi töõtajail taha,
külge väsinud keha ja käed.*

*Hommiik vinetas idas veel. Siis
mindi, vikatid, sirbid õlal.
Õhtul viimasel lindude kõlal
soikus töõtajail vilistav viis.*

*Raske rukkipeä kummargil maas,
vajund küüru kõrs sale ja nõtkel.
Palves sosistab: Olen küps. Kandke
teri kullaseid salvesse taas.*

*Mehed valgetes särkides reas,
higi-pisarad põsel ja ninal.
Kuni õhtul siis viimasel vinal
koju väsimus töõtajad veab.*

JOH. OJA.

Rukkiõitseng.

Õietolmust kootud ulja
imeõrnukese sõba
lõunatuul viib üle välja.

See on sõnum, tuulest kantud,
— elu haprakene saade,
teiselt õielt kaasa antud.

Tasa liigub tuiarg laine,
tõuseks kui, — taas vajub alla
nagu une lummas paine.

Õõtsub kaasa kõrte kolle,
helekirjaline pilu
rukkivälja kirju põlle.

Üha tuilub suitsupete,
üha rändab põllult põldu.
Kuni väsis tuule tõle.

Kuni kübekese elu
suurest lainest õierüppe
peidab — sigitava põlu.

ROOPI HALLIMÄE.

Muinasjutt teaduste sünnist.

Keset ääretut laant elas kükruvajunud lesk eit oma ainsa tütreaga. Isa oli ammu surnud, ta laip oli maetud sammaldunud hurtsiku taha laia longus okstega kuuse varju. Vananes ning ikka rohkem kükru vajus eit, kuna tütar sirgus, kasvas sale-daks, nagu lehtpuu sirutab krooni kuuse-tihnikust vastu päikesele. Talvel ta jooksis legendikul hurtsiku läve ees, püüdis mängides langevaid lumehelbeid; suvel ta lidus mööda laant, korjas lilli, millega ilustas hurtsiku läve ning eide halli nurgelise päakese.

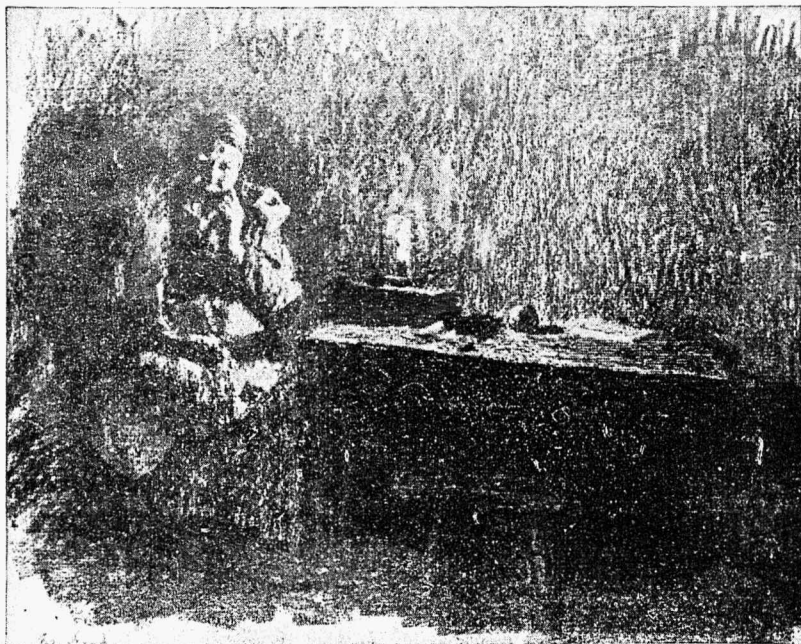
Juhtus see lehekuus, millal laas on kõige kaunim, et jäi haigeks eidekese ainus tütar. Rahutult hulkus eit rohelises laanes, sellal kui tütar lamas abituna hurtsiku põrandal samblasel asemel. Polnud lootust eidel, et paraneb tütar: juba kohendas ta talle mullase süngi, kuuse alla isa kõrvale.

Sääl juhtus veel, et õöl meeletuna lidudes mööda laant väsis eit, uinus, pää kuusekännul, ning nägi imelise unenäo: samast kännust ronis välja madu, kelle pää hiilgas; hambais ta hoidis anumad

tohus, milles lamas kimp punaseid lilli. Ja rääkis madu: „Hallipäine eit, kes sa kardad oma noore lapse surma, kas tunned lilli siin anumas, milliseid kasvab tuhandeid laanes su elamu ümber? Nopi neid, keeda ning võia selle veega õhtul lapse pääd. Ööks aseta ta magama lehis-sesse süngi, mille valmistad neist lilledest. nii et täiskuu paistaks ta kulmudele. Siis ta kosub jälle, talve tulekul juba mängides püüab lumehelbeid su elamu lävel.“

Ärkas eit ning mäletas imelist unenägu. Läks laande, korjas lilli, valmistas rohelise aseme nende lehist. Õhtul võidis lillekeedisega tütre pääd ja asetask ta magama nii, et täiskuu paistis ta kulmudele. Ärgates uuel hommikul oli tütar terve ja sale: talve tulekul ta püüdis langevaid lumehelbeid legendikul hurtsiku läve all.

Tuli taas kevad, lehekuu. Kutsus eit tütre kännu juure, kus aasta eest oli näinud imelise unenäo: jutustas selle tütrele ning suri. Kandis tütar ta laiba hurtsiku taha laia leinakuuse varju ning mattis sinna isa kõrvale. Ise ta lahkus laanest,



Kr. Raud
EMA

Kristjan Raud.

Rakvere lähedal, umbes 15 kilomeetrit lõuna suunas, asub *Viru-Jakobi*, kus sündisid 23. ja 24. oktoobri ööl 1865. a. vennad *Rauad*, Kristjan ja Paul, kes sirgusid meie tuntuimateks kunstnikeks.

Kristjan Raud käib valla- ja kreisikoolis ning viimaks lõpetab Tartu õpetajateseminaari. Ta on seejärel lühemat aega ka kooliõpetajaks. Kuid kuntnikukutse ei anna talle rahu, muusa, kunstide kaitsevaim, käib sosistamas talle kõrva sisse — ning Kr. Raud loobub ametikohast ja sõidab paljaste kätega Peterburi, kunstikoolide linna, et võib-olla pääseb neisse õppima.

Peterburis on Raud esiti kodukooliõpetajaks, võtab aga kogu aja joonistustunde ja joonistab hoogsasti ise ning viib oma joonistuste-albumi prof. Kölerile näha.

Köler tunneb ära, et siin on tegemist suure andega, viib otsekohe *Raua* joonistused kunstiakadeemia presidendile krahv Tolstoile näha — ja ta võetakse nende põhjal kunstiakadeemiasse.

Töö areneb nüüd ilmse edu tähe all. Peterburi akadeemia ajajürgust on alal ta parimaid töid: „Kartulivõtt“, „Torupillipuhujad“, „Ketraja“, „Purjepaikajad“ — kõik need oma

asus elama inimeste kilda. Sääll lohutas ta õnnetute häda, vähendas haigete valu, oskuses, mille eit — õppinud seda imelisest unenäost — pärandanud tütrele surmatunnil.

Suri tüdargi viimati, aga ta sõnad jäid elavate sekka, ta teod nende südamesse.

Ja aegade jooksul kasvas harjumus, et nad pöördusid kannatusis looduse poole; ning et leida rõõmu, nad sidusid oma südame looduse südamega. Pärandusena metsaeidelt nad hoidsid ta tõde — sõnu, milliseid iga lapse sünnil lausuti selle kulmudele: *hädades leia abi looduselt!*

Kr. Raud
LAULIK



uhked tööd ta skitseerib kunstiakadeemia õppetöö suvevaheajal Pakri saarel.

Pakri saart soovitab talle külastada meie skulptor Amandus A d a m s o n. Raud käib ta nõuande järele. Ja see suvi Pakri saarel on viljakamaid kunstniku elus.

Pakri saar on romantilisemaid ja idüllilisemaid maanurki Eestis. Üks külg kõrge ja kaljune, mille vastu kasvab kasesalusid. Saarel kanti siis ainult rahvarõivaid ja elati isa-isade kombel. Kõik see mõjus kunstnikusse kui eriline maailm oma suure sooja võluga.

Peterburi akadeemia ei rahulda Rauda, ta igatseb Saksamaale, mille kunstiakadeemiad olid siis üsna kuulsad. Ta sõidabki sinna ja astub Düsseldorfis kunstiakadeemiasse ning pisut hiljemini Müncheni akadeemiasse, kuhu jääb õppima kolmeks aastaks.

Seejärele saabub Kr. Raud kodumaale ja asub Tartu, kus avab oma stuudio. Tallinnas kasvatas noori kunstiaandeid L a i p m a n, Tartus Kr. Raud. Viimase stuudio on läbi teinud rida meie andekaid kunstnikke.

Kuid Kr. Raua tegevus ei piirdu mitte ükski kunstiga, vaid ta rakendub ka Eesti Rahva Muuseumi töösse.

„Kaoks täna Eesti, oleksime meie kui rahvas varsti unustatud. Aga ta mineviku kul-

tuur, ta kunst jääb. Jääks kui särav sammas kaugele, kaugele hülgama võõrastesse maadesse, tumedasse, tumedasse tulevikku.

Muistne eesti rahvas oli väike, mõtleja, laulja rahvas, kes tõi vikerkaare taevast maha, mässis enese ümber ehteks, kellel olid kalevid kaimudeks.

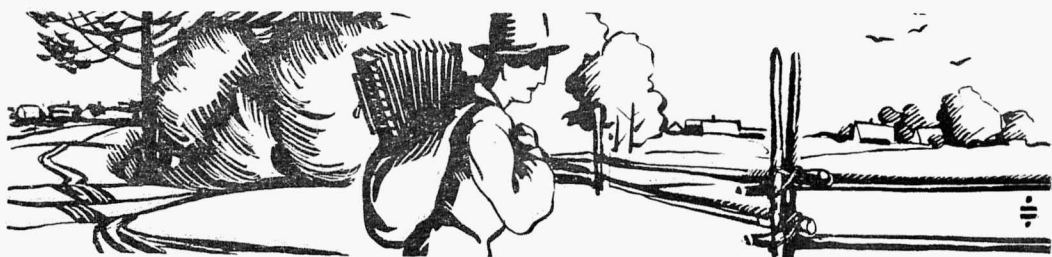
Au niisuguse rahva minevikule! Au tema lihtsatele kõrgeandelistele kunstnikkudele!

Pole tarvis olla prohvet, et Eesti tuleviku ette näha.“

Sääraste vaimustavate ja julgustavate sõnadega pöördus Kr. Raud korduvalt üleskutsesega rahva poole, muuseumile õhutas esemeid koguma, küis neid ise mööda maad kogumas — ta on Eesti Rahva Muuseumi alussambaid.

Nüüd, millal ta tutvub põhjalikult eesti rahvaloomingu kaunistustega, kirjadega, muutub ka ta enda looming oma väljenduslaadis, ta kujutused omandavad rahvapärase, primitiivse arkailise stiili. Sellega on seletatav, miks Kr. Raud joonistab nii, teinekard näiliselt abitulthki — see on rahvapärane stiil, meie algupärane stiil.

Kr. Raua teeneid on hinnatud kõrgelt: Tartu ülikool on ta valinud oma audoktoriks, ta on paljude seltside auhõbe.



J. Kaup.

Inimesed Issanda teedelt.

(Järg.)

Valdu oleks mõtelnud edasi oma mõtteid, oleks lasknud kasvada sapil südames, kuid keegi tuli piki luha ja põllu veerele sõtkutud rada, tunnistas meest kivi otsas ning seistas.

— Valdu või? teritas siis pilku ja küsis nagu katseks.

Hüütav pöördus, silmitses tulijat ja astus siis kivilt.

— Joosep Raudkaarna? küsis temagi nagu prooviks.

— Mina ise! sai ta vastuseks. — Ei tunne enam! naeratas Valdust mõne aasta noorem laiaõlaline, muidu aga kõhetu mees, visates turjalt puntra kahvu ja kimbu varsi õlalt. Siis raputasid nad käsi — kaks noorpõlve-sõpra.

— Raske tunda! nõustus Valdu. — Kümmeaastat on pikk aeg ja või's ma teadsin, et oled veel siin.

— Pikk aeg! kinnitas ka Joosep Raudkaarna ja istus kivile, kus äsja oli seisnud Valdu oma muremõtetega.

— Püüad aga vähki ja elad nagu mõisnik siin vihapesas? ei teadnud Valdu alustada paremast juttu. — Mängid oma viiulit ja imetled naabrite jumalakoda! Oled ehk abieluski?

Raudkaarna ei vastanud kohe. Ta otsis rinnataskust paberossi, ulatades teise Valdule. Kui paberossid süüdatud, süilitas ta rohtu ja ümises mõtlikult, kuid tõsiselt:

— Tühjast vahtida, — vaata, tuul puhub ümber! Eks elata niisama, elata ja mängitagi, kui lusti. Naist nüüd — näe, sul oli!

— Kuule, meenus järsku Valdule, kes ikka veel otsis oma laokil mõtteid, — kas see Vembusauna pastor võib praegu olla säääl luhas? Ons ta kondikas mees?

— Noh, venitas Raudkaarna ja imes suitsetamata, miks Valdu seda küsib, — ega ta meie külla mujale passiks kui ehk Parmule — säääl peremees ei tarvitse lilegi liigu-

tada. Aga mis ta tühi muidu — auahne nolk, kogub vara, ahnitseb võimu ja au.

— Soo-soo! Sa siis usud.. — kas tal's Parmu Leeliga nii midagi või...?

Joosep Raudkaarna jäi muigelsui Valdule otsa vaatama. Siin see oligi, millest ta oli kuulnud sosistatavat külas — et ta seda kohe ei taibanud!

— Või's mina olen Parmu aidaukse või tagakambri valvuriks! vastas Joosep rahu-likult, teeseldes mõistmatut. — Kuid ega sa ometi, Valdu, kuriloom... ega's sina ometi armasta Parmu Leelit, seda pirtsakat?

— Mina!?! pomises Valdu kohmetult, tundes verd liikuvat näos, millega arvas käivat kaasas puna. — Kust sa seda?

— Noh, küsid nii... imelikult!

Valdu mõtted hakkasid taas sääskedena sibama. Tõepoolest — kas ta's armastab Leelit? Valdu ei teadnud seda; ei olnud ta selle lühikese aja jooksul, millal viibis kodukülas, mõtelnud sellele küsimusele. Kuid midagi siiski pakitses ja nüüd oli nii naljakas — seisa nagu süüdlane koolipoiss õpetaja ees.

Õnneks too õpetaja Joosep Raudkaarna isikus tõusis kivilt ja kohendas selga kahvapuntra ning varrekimbu.

— Ei või paremaid kahvakohti käest anda! ütles ta. — Sinagi peaksid tulema vahel jõe. Säääl on tore ja ka saak — rahuldav. Vähkide hinnad on hääd. Ja — kas harjutame jälle vahel, — sina lõõtsal, mina viiulil?

— Muidugi, muidugi! oli Valdu nõus, ilma et õieti kuulnukski küsimust või mõtelnuks sellele.

Siis eemaldus Joosep Raudkaarna oma pisut lohiseval kõnnakul, mida Valdu tundis juba lapseast. Käinud aga sammu paar-kümmend, vaatas Joosep üle õla ja hüüdis:

— Ei selle totaka popiga ole Leelil küll midagi ees — jahvatavad niisama!

Need sõnad hävitasid korraga kogu Valdu tusatuju, sest nad olid üteldud sügava veendumusega. Valugi vähenes südame ümber.

— Kas ma armastan? küsis Valdu eneselt. — Joosep on kuld! haaras ta siis mõtte teisalt, naeratas, istus kivile ja hakkas viistama.

IV

Sellest päevast alates olid Loopre Valdu ja Joosep Raudkaarna tihti koos. Kiiluna külla tungiva metsasopi ühel serval oli Raudkaarnate väike elamu. See polnud talu, ei olnud ka popsikoht. Säälnad elasid koos — Kustas Raudkaarna, jässakas punapää, perekonnaga, Joosep Raudkaarna ja mõlema ema, poolpime tudike. Põld oli väike, kuid jõgi Nükaküla all kala- ja vähirikas. Säält tuli raha lisaks põllu kehvale annile. Hädad taandusid Raudkaarnate juurest harilikult ikka karjamaakuusikusse mõne vakamaa kaugusel...

Kui vaikselt suveõhtul levisid üle Nükaküla löötsa- ja viiulihelid, siis teadsid kõik: Joosep Raudkaarna on Looprel. Säält siis mindigi jõeale, asetati kahvad varakult paremaisse soppidesse ja oldi laisalt kaldal päikeseloojakuni, millal algas töö. Viidi jõe- luhta pillidki ning laupäevaõhtuti kogunes jõe kohati kõrgele pervele külanoori, kus lõomas siis tuli, kostis tantsumüdin ja helisesid huiked.

Ühel laupäeval ilmus luhta ka Leeli. Tuli üksinda, salaja, ja istus vaikides Valdu kõrvale kivile, kui see mängis. Jälle tantsiti, tantsis ka Roometi Linda, pikaks kasvanud ruugete juuste lehvides lakana. Tantsis Leeligi ja istus igakord tagasi kivile.

Esmakordselt nägi Valdu täiskasvanud Leelit ja Lindat korraga. Ta silmitses mõtlikult, vaikides, teatava pehmusega pilgus, püüdis kujutella neid askeldamas väikese poemajakese ja suure Parmu talu õues.

Kui aga Leeli, too vaikiv, sale ja heledapäine tüdruk, kelle käed tundusid nii väikesed ja pehmed, istus jälle ta kõrval, vaadeldes sõrmede tantsu sõrmistikul, sosistas Valdu talle järsku üsna tasa:

— Täna tulen teiega kaasa.

Ruttu tõstis Leeli pilgu. Ta silmis oli pisut hirmu.

— Kaasa? küsis ta samuti tasa.

Valdu arvas märkavat, kuidas tüdruku süda hüpleb kerge kleidi all.

— Jah, vastas ta endiselt sosistades, et juttu ei kuuleks keegi kolmas. — Tulen teid saatma — kuni majani...

— Ei, ei! tõrjus Leeli ja punastas pisut. — Ei, sest nähakse ja... räägitakse ja... ma ei taha —.

Valdu ei vastanud kohe, sest parajasti lähenesid teised. Lõpetasid tantsu ja tulid ka Joosep Raudkaarna ning ohjeldamatus noorusrõõmus alati püsimatut Linda, istudes üsna Valdu kõrvale teisele kivile.

Mõtted aelemas kuski mujal, sõrmitses Valdu pilli. Helid, mis polnud pärit ühestki tantsutükist ega üheltki heliloojalt, ujusid öise luha ja jõe kohal, segunedes kaugemalt kostva veesolina ja tõukelattide kopsatustega vastu vähipaatide külgi. Valdu ei mõtelnud, ei jälginudki õieti sõrmede liigutusi, kuid helid jooksid üles-alla ja moodustasid küll kindlate vormideta, ent siiski viisihakatuse, milles kajastus ärevootavat pakitsust.

Üle jõe, Vembusaunas, hakkas haukuma koer. Jõelt tõusis kergeg udu, milles ujus üsna madalal tohutu kuu punane ilmetu nägu. Lähedases ristikeinapõllus saagis rääk.

Järsult lõpetas Valdu mõtiskluse, mänglevad helid nagu lõigati pooleks.

— Veel üks tants! ütles Valdu. — Siis üks Leelile ja minule.



Kr. Raud

LINNA EHITAMINE

Kui Valdu lõpuks tantsis Joosepi konarliku mängu järele, surus ta näo üsna Leeli kõrva lähedale.

— Ma tulen siis! ütles ta.

Tüdruku rind tõusis ja vajus kiiresti. Ta ei vastanud kohe, kuid silmad avardusid veelgi suuremaks, pilk pehmenes mõtiskluses.

— Ei, ütles ta viimaks, — sest nad kõik näevad.

Valdu mõtles veidi.

— Hää küll! ütles ta. — Las lahkuvad kõik. Poole tunni pärast tulen märkamatuult Parmu õunaaia väikese värava juurde.

Ja nõnda see jäi. Leeli ei vaieldnud vastu, ta vaikis. See vaikimine tegi Valdu rõõmsamaks.

Kuu oli tõusnud kõrgemale, hääled ümbruskonna taludes vaikinud. Jõelt kostus aegajalt tuttavaid ööhääli, millega siin, Nüka-küla ja Vembusauna piiril lookleval mudasel vähijõel ja selle lähedastes taludes, oldi harjunud aastate kestel.

Magusat hardust ja südant paitavat rõõmu nõrgus jõelt kerkivast hallist udust Valdu südamesse, kui ta teadis peatselt pooltunni täituvat. See õhtu, väliselt sarnane paljude teistega aastate eest ja selgi aastal, tundus talle siiski nagu sisukaim, pühapäevlikem, südanimetus tundes värisema-panevaim.

— Joosep, alustas Valdu pärast lühikest vaikimist juttu, ajanud paadi kaaslase paadi kõrvale. — Joosep, sa võta täna ka minu vähin endale ja vaata ka minu kahvu! ütles ta ning asetas kogu senise saagi kaaslase paati.

Joosep Raudkaarna, mõõtes parajasti vähekide pikkust, lugedes neid, pildudes väiksemaid kaugemale kaldavette ja asetades mõõdu all parajaiks osutunuid kotti, millest kostis juba vähekide ühetoonilist sahistamist, tõstis imestades pää.

— Kuidas? küsis ta. — Täna on ju vähisaak haruldane — teed oma viisteistkümmend krooni puhtalt sisse.

— On küll nii! kinnitas ka Valdu. — Kuid... võta nad endale, võta siiski...

Joosep Raudkaarna, heites paberossitohlu hallikasmusta vette, kuhu see jäi lamama valge kriipsuna ja hakkas siis ujuma pikkamööda allavett kaugemale, kehitas arusaamatuses õlgu.

— Oled sõber, palus Valdu, — ära siis küsi rohkem...

Vastust ootamata ajas ta paadi kaldale, tõmbas läbi roopuhma otsaga heinamaale ja hakkas kaaslase imestavast pilgust saadetuna sammuma läbi märja rohu Parmu jõearre kopli suunas.

Kui Valdu jõudis sirelite hämarusse peidetud väikese külgvärava juure, kuulatas ta. Lähedases taluõues oli vaikne. Ta avas tasa, üsna tasa värava ja astus veidi metsistunud aia ummistuvale kruusteele. Siin vaatas ta ringi. Keegi liigutas ennast pingli sirelipuhma all. Valdu kahtlused kadusid — Leeli oli teda siiski oodanud. Valdu rõõmustus.

Istudes nüüd tüdruku kõrval ja olles segamatult kahekesi, hakkas Valdu südames ometi midagi pakitsema. Ema, — miks oli ema olnud nii naljakas, rääkides kuulujutte Leeli ja Valdu kohtamisest tol ilusal pühapäeval, kohe pärast Valdu tagasijõudmist kodukohta?! Ja siis too naaberküla pastor! Naaberküla puukirikul on imelik mõju Parmu Tõnule, — kas samasugune mõju ei ole viimaks siiski ka pastoril, ja ehk koguni Leelilegi? Valdu tahtis neisse kahtlustusis selgust saada.

— On teiega vahepeäl midagi juhtunud? küsis Leeli, märgates kaaslase uut kerget tusatuju ja mõtete laokilolu. — Või kahetsete, et tulite siia? naljatas tüdruk imeliku avameelsusega.

Valdu vaatas ta suurisse silmisse, mis hämaruses veidi sädelesid.

— Juhtunud — ei! venitas ta. — Kuid ma mõtlesin...

— Noh!? käis Leeli pääle. — Mõtlesite?

— Njaa! venitas Valdu jälle, kõheldes, kas avaldada kahtlusi. — See on õieti naljakas, aga — kas võib olla võimalik, et siin on istunud kunagi Vembusauna — pastor? Seltsamal pingil?

Nii, nüüd oli see küsimus küsitud ja Valdul ei tarvitsenud vastust kaua oodata.

— Vembusauna pastor? küsis Leeli imestudes ja puhkes siis naerma — niisama südamest kui Valdu kord Parmu männikus. Ta haaras seejuures kätega kahelt poolt põlvi pingist ja sirutas pää tagasi. Ta pingul rind tõusis ja vajus.

— Vembusauna pastor! Mida küll kõik ei mõtelda...

Valdu ei küsitelnud teda enam, kuigi Leeli polnudki veel suutnud arusaadavalt vastata. Valdu oli salahirmust suutnud juba tublisti vabaneda ja haaras nüüd tüdruku pehme saleda käe, mis oli haardunud ikka veel ümber pingiserva.

— Jätame selle! See on lollus, lausa rumalus!

— Mine tea! sai Leeli omakorda vattlvalt kahtlustavaks. — See näikse teid huvitavat ja see on õieti imelik, sest räägitakse ju Roometi Lindast ja...

Valdu ei lasknud teda edasi rääkida. Ta haaras tüdruku teisegi käe, tõmbas väikese hapra olendi endale nii lähedale, et selle heledad pehmed lokid langesid alul Valdu õlale ja paitasid siis nägu, juukseid, põski...

— Räägitakse jah... imelikult! naeratas Valdu. Naeratas vabamalt Leeligi, unustades teeseldud kiusakuse.

Pais oli mõneks ajaks purunenud.

Kui Valdu jõudis tagasi jõe, oli idakaar tugevasti roosatamas. Joosep Raudkaarna hakkas korraldama vähjakotte, rõõmus suve parima vähiöö üle.

(Järgneb.)



HEINAAEG ON IKKA NII...

„Ei sa lähegi täna keskhommikut pidama,” sõnas Mägila Maret vennale, kui see söögilauast tõustes asus kohe heinale minema.

„Mis keskhommikut siin veel pead,” pomes vend vastuseks, „terve käär loogu maas, millal see üles saab,” muretses.

„Nojah,” nõustus Maret, „nüüd on küll nii, aga isatalus — mäletad — oli alati nuri-semist, kui söögitunnis ei saanud puhata.”

„Eks sa pea keskhommikut, kui tahad,” vastas vend väljudes. Ja hetke pärast kõõgiuksest möödudes hüüdis sees toimitsevale õele: „Ma nüüd lähen ja viin ka sinu reha ühes; too sa jooginõu, kui tuled.”

„Hää küll,” vastas Maret. Aga või temalgi siin puhkeaja oli, kui kümme-kond talitust tahtis enne toimetada kui heinale pääsis. Kiirustavalt õiendas ta kõik: sea-põrsad, kanapojad ja laudas olev vasikas, igauks sai oma osa. Siis haaras ta pisut kõhklevalt õlale kaks reha, teise kätte man-nergu veega ja läks.

Eedu oli kibedas tööhoos heitnud seljast särge ja püksid jalast, vihtudes kaarutada paksemaid heinakaari, jalas ja üldse kehakat-teks vaid lühikesed sportpüksid, nagu mõnel „patisaksal” kusagil rannas. Oli siin küll masinaniit, ent hein oli tänava olnud seevõ-rra tihe ja pikk, et kaarutamata kuidagi kui-vada ei tahtnud. Maret meenutas, milline oli hein siin sellal, kui nemad tulid Mägilasse — niitmeski paigas jäi siis selgusetaks, kas oli niidumasin üle käinud või mitte, ent nüüd... Jah ega ole heinamaagi mõni põh-jatu salv, kust aina võta, andmata midagi tagasi. Ning, et väetis tegi lausa imet, seda pidid nüüd tunnistama needki naabrid, kes va-remalt seda raiskamiseks olid pidanud.

„Hein on tore ja tänane ilm veel tore-dam”, tähendas Maret tööjärjega Eeduni jõudes.

„Jah”, nõustus seegi, „oleks aga inimesi, kes loo üles võtaksid; pea selle palava pääle vihma ei tule.”

„Eks katsu paluda, vahest taevast saadab mõne”, naljatas Maret.

„Sagara vihma?” vastas vend samuti — „Ei, inimesi ikka.”

„Tulutu vaev,” arvas Eedu. — „Tee kord proovi”, naeris õde.

Töötades ei märganudki õdet-venda kaht jalutajat kes piki jõe kallast neile lähenesid. Alles kui kooliõpetaja Tohver „tere ja jõu-du!” hõikas, tõstis Eedu korraks silmad heinalt.

„Jõudu tarvis!” vastas ta siis sõbralikult, ent endal libises pilk üle kooliõpetaja lumi-valge särge ja heledate pükste, ning selles oli etteheidet ja kadedustki vist.

„Kõnnitan pisut oma täditütart”, seletas kooliõpetaja. „Lubage: Mägila peremees Eedu Tammer — minu täditütar Meeti Luik linnast.”

„Mul on häämeel tutvuda, kahju vaid, et puudub aeg vestluseks,” tähendas Eedu, puudutades korraks oma kareda kämblaga linnaneiu valgeid ja hapraid sõrmi, „näete, hulk kuiva loogu maas.”

„Eks siis asume aga appi,” oli kooli-õpetaja kohe abivalmis, „leidub vahest mõni vaba reha siin,” vaatas ta ringi.

„Egas seepärast veel...”, tahtis Eedu mi-dagi tõrjuvat ütelda, ent märkas siis Ma-reti toodud rehasid ja — vaikis järsku.

„Näe, sääl ongi,” hüüdis linnapreili, nä-hes rehasid. Ning Eedu märkas järsku, et sel tüdrukul olid üsna ilusad silmad ja et kooliõpetaja Tohverile sobis praegune riie-tus suurepäraselt.

„Minu kutse on olla õpetaja, seepärast tahan ka Meetile pisut loovõtmist õpetada,” seletas Tohver. „Nii. Võta reha sedaviisi kätte ja tõmba nii,” seadis ta täditüt-re heinakaarele. „Aga vaata, et sa heina ma-ha ei jäta, ja joota ka ei tohi.”

„Joota? Mis see tähendab?” uudishi-mutses Meeti.

„See? Kui tõmbad kaks korda samast kohast ja järk-järgult, nii,” ja Tohver de-monstreeris „jootmist.”

„Ja nii siis ei tohi?” — „Ei, tõmba ko-he nii — täiesti puhtaks ja terve rehavarre pikkuselt korraga,” seletas Tohver.

„Te, härra Tohver, hirmutate ju tädi-tüt-re oma õpetusega hoopis ära. Las preili

ometi katsub ise, kuis saab. Töö on ju kõige parem õpetaja; ja või see mõni heinakõrs jumal-teab mida ongi, kui jääbki maha; ega kohe ikka nii hästi ja kähku saa..."

"Nagu riisute teie, Maret," katkestas Tohver Maretit „kaitsekõne“, „aga minu meetod on: kohe hästi ja kohe kähku. Ja õppetööle vahelesegamine on — keelatud.“ Ning riisus ise eeskujuandvalt kähku edasi.

„Õnn, et mul pole juhtunud õnnetuseks olla teie õpilane,“ naljatas Maret.

„Ärge tänage veel enneaegu,“ hoiatas Tohver naerdes... Sellises nokkivas toonitsõneldes jätkus nüüd töö, ning loog üha vähenes nelja nobeda reha välkudes ja saod kerkisid. Maret märkas, et kooliõpetaja on selles töös üsna vilunud: reha liikus ta käes nobedasti — nagu muide suugi —, ja seljatäied, mis ta kogus saadu viimiseks, peaaegu ületasid Eedu omad.

„Tulevaks aastaks katsun hobuserעה muretseda,“ tähendas Eedu, kui nad Tohveriga kõrvuti kaarele juhtusid, „siis on heinategu naljaasi.“ — „Või mis ta nüüdki on,“ muigas see, „küsige Meeti-preililt, kui hästi loovõtmine praegu tema saledale jonele mõjub. Paremini kui igasugune võimlemine igatahes.“ Ent siis taas tõsisemalt: „Nii et niidumasin ongi teil juba muretsetud?“

„Jah,“ seletas Eedu, „selle tõin ära, aga korraga kõike ei jõua.“

„See on õige,“ kiitis Tohver, „aegamisi ja järk-järgult, siis pole sissekukkumise ohtu karta.“

„Aga kui ma nii loogu võtan, siis hakkad tõrelema,“ tähendas Meeti.

„Heinategu on iseasi,“ seletas Tohver, „see on kohe niisugune töö loodud, et siin pole hoo ega hoobi vahet, muudku löö...“

Märkamatult ruttu oli päikene tõusnud lõunakaarde, Maret perenaisena märkas seda esimesena, ja olles veendunud, et kelligi näitab lõunatundi, tegi ettepaneku töö lõpetamiseks. See ei leidnud aga pooldamist võõraste poolt. „Milleks raisata kallist aega,“ tõrjus kooliõpetaja. „Teid ootab töö kodus, las siis meie töötame siin.“ — „Aga lõunatama peab ometi.“

„Kas te ei võiks einegi siia tuua. Ma arvan, et minu täditütrele meeldiks väga „grüünes“ leiba võtta,“ arvas kooliõpetaja. Ning Meetigi toetas seda soovi omalt poolt. Ja Maret pidi siis nõustuma sellega, et teised sellal edasi töötasid kui tema õiendas koduseid talitusi.

Ent kui Maret kodunt toidukorviga tagasi tuli, oli loovõtjatelgi töö lõpetatud ning kõik kolm hemalist tuiskasid juba jões. Ning lina, mille Maret „söögilauaks“ kaasa võtnud, kasutati nüüd veest tulles hoopis kuivatuslinana, kuna kooliõpetaja seejuures seletas, et tal olevat tõepoolest suur huvi





Bignon

MAASTIK

jälgida, kuidas ta linlike mugavustega harjunud täditütar oskab linata süüa...

„Teie, perenaine, pole saanud sugugi heinalistele vastavat toitu,“ leidis ta järgmiseks, kui kõik neljakesi sao varjus toidukorvi ümber asusid. „Te sööte sinki, või-leibu, keedetud mune — kas te elupõlise maaelanikuna ei tea, et heinal süüakse vaid tulisoolaseid silke, haput piima, ka leiba muidugi ja — kama!”

„Ei siis tasu tööd teha, kui süüagi ei saa”, arvas Eedu.

Maret naeris: „Haput piima võite saada — seda tõin teise kannutäie, kama samuti; aga silke küll pole, meie peremees ei taha neid...”

„Vaata, vaata,“ naeris Tohver, „või siis peremees võib toitu valida; aga kui tuleb kord talu see päris perenaine, no küll see paneb silke sööma.“

„Egas silk ole ainus toit maailmas,“ tõrjus Eedu.

„Oli aeg, kus oli, vähemalt tähtsaim toit heinaajal. Olen ise heina tehes tükki kümme merehulgust söömas kinnipistnud,“ seletab Tohver.

„Aga silgud on ju soolased — ajavad jooma,“ arvas Meeti.

„Soolased nad pidid olemagi, sest mis muu toit väärtuselt puudu jättis pidi silgu soolane tasa tegema. Allika vahet jooksmist ja veekandmist ju oli, ent üks siis seisnud vats pidevalt täis.“

Nii vesteldes söödi. Kõigil oli isu hää, ka linnapreilil Meetil, kes enda seletusel esmakordselt nii huvitavas „miljöö“ einetas.

Onupoeg Tohver aga meenutas talle aegajalt ohtu, millesse sattuvat ta sale joon tänase toidu tagajärjel. Maret aga tõrjus selle väite tagasi, seletades juhtumit, kus üks linnastunud perepoeg isatalus heinal olles tervenisti 10 kilo kaalust alla võtnud. — „Kuula nüüd ja pane tähele, Meeti,“ lõõpis Tohver, „ja kui linna lähed, ütle kõigile sõbratarele, et parim vahend saleda joone säilitamiseks on töö — eeskätt heinatöö.“

„Aga näete, Maretile see ei mõju,“ ütles Eedu, „ta läheb suvel veel aina paksemaks.“

„Perenaine peab priske olema,“ arvas kooliõpetaja, „see on tunnus talu jõukusest. Ja päälegi or mõisted ja moed erinevad: mis linnas ammu moest väljas, on maa kohta alles parajalt sale. Ning Maretki on vaid parajalt tubli, saledas joneses olles ei suudakski ta siinsete töödega toime tulla...“

Pikutades pärast sööki küünis värskel heintel, püüdis Maret vältida uinumist, kartes end „sisse magavat,“ Ent silmalaud läksid talumatult raskeks ning tikkusid vägisi kinni vajuma. Ning lõpuks laskiski ta neil hetkeks vajuda, ainult hetkeks... või oli see siiski kauem, sest kui ta silmad taas avas, olidki teised juba jalul tööle minekul.

„Sinu jalg seisib vist varba otsas,“ tähendab Maret Eedule, „mul vaevalt said sil-

mad kinni minna.“ Ent teised naersid — selgus, et Maret oli maganud ligi tunni aega.

„Aga mis see tähendab „jalg varba ot-sas“ tahtis Meeti teada. Ning siis seletas Maret loo kusalil „meie pool“ elanud pere-mehes, kes perele kasinalt puhkust luba-nud. Söögitunnis pikali heites asetanud ta parema jala kanna vasema suurele varbale, kus see püsinud seni, kui peremees olnud ärkvel, libisedes aga maha, niipea kui pere-meess uinunud. Sellest siis peremees alati ärganud ning kohe lõpetanud puhkuse. Kõrd aga asetanud sulased jalale tikkudest toed kõrvale ning siis põõnanud peremees seni, kui sääsed hakanud liiga tegema...“

„Oleksite pidanud ka venna jalale tikud ümber panema,“ arvas Meeti naerdes.

Töö jätkus endiselt, ainult hoog näitas olevat raugenud. Polnud ka põhjust kiirus-tamiseks, kuna oli ilmne, et loog selleski tempos töötamisel enne õhtut üles saab ja vihma polnud täna samuti karta. Kooliõpe-taja Tohver hellitas juba lootust, et saab täditütrele õhtu eel veel niitmiseski õppetun-ni anda, ent see lootus ei läinud täide.

Päike polnud küll veel Kuusikmäe kuus-kede latvadeni laskunud, kui heinalised lõ-petasid viimase sae, ent pererahvas arvas üksmeelselt, et tänaseks piisab sellestki, ku-na neil oli kodus veel mitmeid-setmeid toi-minguid ootamas, nii et niidust ei tulnuks ikkagi enam midagi välja. Ja siis oli küla-listelgi korruga kojuminekuga selline kiire, et polnud enam kuidagi võimalik Mägilasse õhtulisele minna, ärgu Maretist perenaine pahandagu ega solvugu. Ning nad pöö-rusid taas samale jõeäärsele jalgrajale, mi-da mööda hommikupoolel tulidki.

Alles siis meenus Eedule, et kuis on sel-le tasuga-päevapalgaga.

„Mis palka nüüd?“ tõrjus kooliõpetaja. „Meeti peaks pigemini veel õpetuse eest ta-suma,“ naljatas ta.

„See on teie endi asi, meil on aga ta-suda kahele heinalisele,“ seletas nüüd Maret.

„Kui lubate, tuleme palga järele siis, kui Mägila aias on õunad valminud,“ arvas Tohver.

„Palume, palume,“ hüüdsid õdet-venda kui ühest suust. „Ja võtke tubli kolmeva-kane kott kaasa!“ soovitas Eedu.

„Aga kui võtame kaks?“ — „Ei seegi üre pälju.“

Ja siis lahkus kumbki rahvas omale poole. Päev oli möödunud pinevas töös, ent Eedu oli üsna rahul, kui nad suundusid koos Maretiga viljade vahelt kodu poole. Meeleolu oli suurepärase ning aegajalt vaatas peremees veelgi tagasi sinna, kus la-gedal jõekäärul seisis arvukas hulk saade: tänase töö tulemus.

Jah, vihma ei näi tulevat veel hommegi mitte, ja kui tulebki, on saod hästi tehtud, sisse vihm neisse ei tungi...

Ja põldudel vili juba janunebki kastest, nii et võikski vahest tulla — kasvõi hom-me... Maret ei suutnud oma rahulolu kaua varjata. Vaadates kelmikalt venna otsa ütles ta:

„Näe, kuis mõnikord tuleb abi — otse na-gu taevast.“

„Millal sa säääl käisid?“ küsis Eedu — „Kus?“

„Eks taevast ikka, sinu kutsutud see abi ju oli.“

Minu kutsutud?“ üllatas Maret. „Ausõ-na: ei olnud!“

„Siis sa vähemalt teadsid, et nad tulevad, miks muidu need rehad heinamaale töid?“ seletas Eedu veendumult. Maret aga ei vastanud enam. **M. Suveste.**

Islandi saarel veetakse heinad koju hobuseseljas, sest mägi-ne maastik ei võimalda vank-ri kasutamist.



Taani maanoorte tööpäev.

„Ülestõusta“! hüüab tööjuhataja võimas hääl kell 5 hommikul. Tõustakse kiiresti, nagu oleks voodi täitunud tugeva elektrilaenguga — magajad nagu visatakse voodist välja. Töölisega ühes tõusevad ka perepojad-tütred. Ei mingeid eesõigusi omadele lastele! Riietumine sünnib nagu „lennutust“. Ei lähe minutitki, kui ollakse valmis tööleminekuks. Lihtsad ja kergestivahtetavad on taanlase tööriided. Kantakse traksidega pükse, eest lahtikäivat pluusi ja valget mütsi. Kõiki neid — nii pükse, pluusi kui ka mütsi — pestakse aeg-ajalt, ja nii on taanlane ka töö juures puhas ja korralik.

Jalanõudena kantakse karjalaudas, tallis ja sigalas puukingi ja välistööl kummisäärikuid. Nii kummisäärikud kui puukingad on väga läbilõõnud; muide — on välja kujunenud isegi rahvuslik tants „puukingavalss“!

Esimeseks tööks meesperel on hommikul lüpsmine ja laudatööd, kuna naispere hooliks on jäetud kanad ja söögitegemine. Lüpsmisega läheb ligi tund, kuna 1 lüpsja kohta arvatakse 12—15, suuremais taludes aga 20 lehma. Ja Taanis lüpsavad ikka mehed. Seletasin, et minu kodumaal on see seni olnud naiste töö. Taanlasest peremees hakkas laial näol naerma: „Mis naine või tüdruk ka lüpsab: see ju rohkem naljategemine“!

Kell 6 on esimene hommikeine. Lauale on valmis pandud igäuhele taldrikutäis kaeratanguputru tassikese piimaga. Sõõnud selle, tuleb välistöö kuni kella 9. Siis süüakse keskhommikust. See koosneb taldrikule valmis pandud võileibadest ja tassist kohvist. Viimast on nii vähe, et sellest ei taha jätkuda võileibade niisutamiseks suus. Juhtub mõnikord sedagi, et kuiv leivatükk kiire söömise juures kipub kurku kinni jääma. Ei aita siis muu, kui naaber pörutagu mõned korrad rusikaga selga! Ja ruttu söövad taanlased. Näed vaid, kuid võileivad nagu imevael taldrikult kaovad... Pole saanud veel viimast suutäit lõpetadagi, kui kohe tuleb minna töö juure. Keskhommikutundi, nagu see meil tavaline, ei peeta. Lõuna algab kell 12 või $\frac{1}{2}$ 1 — nagu see kusagil kombeks kujunenud. Lõunalaual on kaks toitu. Iseärasusena võib märkida seda, et esmalt süüakse magussöök ja sellele järgneb praad. Meil on see tavaliselt ümberpöördukt. Ka leib puudub lõunalaualt, ja üldse tunduvad toidud liiga magusad. Suhkrut riputatakse päälle isegi rasvaga praetud kartulitele! Algul tundub säärane toit kuidagi läägena, kuid ajajooksul harjub.

Lõunat peetakse tavaliselt tund aega. Sellest jätkub hetkeks voodisse pikaliheitmiseks. Pärast lõunapuhkust antakse tas-

sikene kohvi tüki saiaga, ning jällegi töö. Tuleb pikim söögivahe kogu päevas. Mõnikord antakse ka õhtuoodet — kella 4 paiku tuuakse võileivad põllule. Öhtul lõpeb töö minutilise täpsusega. Jäägu kunda kui väike ribakene tahes, jäägu pooleli ükskõik milline töö — öhtu tuleb omal ajal.

Kell 6 peab olema kodus. Järgneb pesemine-puhastamine päevasest tolmust ja õhtusöök. Öhtusöögiks on rohkesti võileibu teega, moose, marmelaade, keediseid. Tundub, et taanlased on suured maiasmokad. Öhtusöögile järgneb mõnetunniline vaba aeg, töölise oma aeg. Magamaminekule ei mõtule aga keegi. Kuigi tööpäev on möödunud kiiretempoliselt, ilma „piibutundideta“, pole öhtul siiski keegi väsinud.

Hääle tervisele ja alatisele värskusele aitavad kaasa kergestiseeduvad kuivad toidud. Ka pole talutöö Taanis raske, väsitav; see on vaid kiirus, kiirus, kiirus... Vaba öhtu veedab taani noor täielikult oma ärinägemise järele. Loetakse kodus kirjandust, kuulatakse raadiot, sõidetakse jalgrattal randa merevees suplema ja nautima ilusat vaatepilti päikese loojenemisel. Tihti külastatakse ka kaasnoori naabertaludes, korraldades mõnikord ühiseid väljasõite kaugeemale. Paar korda nädalas on võimlemistunnid rahvaülikooli lõpetanud võimlemisõpetaja juhatusel; kord nädalas avab rahvaülikool oma ukSED ümbruskonna noortele ja nii kaovad päevad tulvil tööd ja endaarendamist.

Öörahu talus algab kella 10 paiku. Enne antakse veel kohvi võileibadega, suitsetatakse peremehe poolt pakutud tohutu suuri sigareid, kuulatakse raadiomuusikat ja vaadatakse mõtteid järgneva päeva töökava üle. Magav taani talu on nagu väike kindlus. Nelinurksest hoovist on vaid üks väljapääs — suur hoovivärv. Seegi lukustatakse mõnikord ööseks, ja talu rahu eest valvab vaid suur hoovikoer, kes haugatab laisalt.

M. Kala.

Ravila Aianduskooli

uute õpilaste vastuvõtmine on alanud. Vastu võetakse mõlemast soost isikuid vähemalt 16 a. vanad ja algkooli haridusega.

Sooviavaldused ja järelepärimised:

Ravila Aianduskool, Kose. Telef. Kose 18-e.

Koolijuhataja.

Maanoorte musitsees



XI laulupeo üldjuhte: J. Aavik, J. Simm,
E. Aav, T. Vettik.

Meil on musitseerimine orkestri ja laulukoori näol võrdlemisi laialt levinud. Orkestreid ja laulukoorid saavad aga tekkida ikkagi ainult suuremais keskusis, kuna väiksemas ja kõrvalisemas kohas tuleb neist lõbudest loobuda — juhi ja tegelaste puudusel. Ent see loobumine sünnib siiski vaid tingimisi. Kui räägime orkestrist ja laulukoorist, siis kujutlema teatavate võimete ni küündivat organiseeritud üksust. Kui nimetatud üksuste arenemiseks pole kõikjal vastavaid tingimusi, siis tuleb leida teine alus ja vorm, et asja areng viia välja teatava piirini.

Olles avameelne, peab ütleva, et väga sagedasti leiame meie seltskondlikel üritustel puuduvat sihiteadliku joone. Asja korraldatakse silmapilgu vajaduste kohaselt, millele arusaadavalt ei saa rajada pikemat arendavat tööd. Õigusega on viimasel ajal propageeritud hoopis teissugust töömeetodit, nn. õpi- või harrastusringide näol. Seniste õpiringile töö on olnud enamasti kirjanduslike või populaarteaduslike ainete teenistuses, ent seda saab rakendada ka muusikaliseks enesearendamiseks, ja see peaks osutama küllaltki sobivaks vormiks kitsamale ringile sääl, kus puuduvad võimalused ülalnimetatud muusikaliseks üritusiks. Säärase harrastusringi mõte pole allakirjutanu leiutis, seda on juba läinud aastal propageerinud Eesti Lauljate Liit, kuid seni pole veel midagi kuulda tagajärgedest. Käesolev kirjutus, asja elustades, tahab näidata mõningaid võimalusi pillimuusika harrastamiseks vastava töökorralduse juures.

Kui ülalpool tuli nentida sihiteadliku joone puudumist seltskondlike ürituste juures, siis tuleb see esmajoonel kanda orkestrite kontosse, sest on sääraseid orkestreid, millede repertuaarist otsime asjata muud pala päälle tantsutükkide, ja millede harjutused olenevad vaid tantsuks mängimise vajadusest. Meie ülesanne ja eesmärk peaks aga olema hoopis vastupidine. Peame musitseerimisest leidma mõnusat ajaviidet ja meelelahutust enesearendamise mõttes, kusjuures eelkõige hindame oma vaimsete huvide rahuldumist, tundmuste amplituudi laiendamist ja enda viimist nende kaudu lugupidamisele ilusaist meelelahutustest.

Käesolev kirjutus ei propageeri mitte orkestrite asutamist, millest vajaduse korral vahest edaspidi, vaid asume vaatlema, milliseid võimalusi oleks üsna juhuslikest pillidest, milliseid mõningal määral leidub igas külas, koostada teatava määranu arenemisvõimeline üksus.

rimise võimalustest.

Peaaegu alati leidub külades järgmisi pille: mandoliine, gitarre ja sagedasti isegi viiuleid. Neile lisandub üsna tihti tsitter ja vahel puhkpillegi. Siinjuures märgime, et on räägitud mandoliini ja viiuli ebasobivusest koosmänguks. Orkestri loomisel tuleb seda küll arvestada, kuid praeguse juhusliku sobituse juures pole sellel nii suurt kaalu, kuigi puhtmuusikalistel kaalutlustel tuleb maaoludes eelistada mandoliinimängu, sest edasijõudmine viiulimängus nõuab märksa paremat kuulumist, sääljuures üsna ohtral määral tahet ja püsivust, ja lõpuks on ilma juhatajata üsna väikesed võimalused arenemiseks selle riista mängus. Ent käesolevas olukorras võidakse südamerahuga teha muusikat viiulitega ja ka mandoliinid ja viiulid koos täidavad oma otstarbe täiesti, nii et sellest küsimusest ei maksa teha erilist numbrit.

Enne, kui asume musitseerimisvõimaluste juure nimetatud pillidega, vaatame üht olulist seika. Enamasti on lugu nii, et kõiki ülalnimetatud ja teisigi pille osatakse mängida vaid pääst. Koosmängus on aga vajalik nooditundmine, mis annab arenemiseks hoopis avaramad alused. Nooditundmist on vaja just mandoliini- ja viiulimängijal, kuna gitarr ja tsitter mängivad tonaalsust märkivate tähtede abil. Mandoliini mängitakse küll ka numbrisüsteemiliste nootide abil, kuid seda tuleb eitada ja võtta kui hädaabinõu, sest selle väärtused on hoopis piiratud ja kasinad. Seepärast, kui asjast huvitatud noored võtavad musitseerimist tõsiselt, tuleks leida esmajoones võimalus omandada nooditundmine. See küsimus polegi eriti raske, sest selles võib sageli juhatust anda rahvakooliõpetaja, kui teda palutakse. Ja kui algus on käes, siis on iseseisvalt edasiarenemine juba hoopis kergem.

Kui algul ütlesin, et käesolevat küsimust tuleb käsitleda kui harrastus- või huviküsimust, siis ei tähenda see, et asja ei peaks püüdma hästi teha. Hoopis vastupidi! Ainult hästisooritatud tööst on kasu ja iga halvastitehtud töö annab halvemaid tagajärgi kui hoopis tegemata jätmine. Et ettevõttega hästi toime tulla, selles on tähtis mängutükk ise. Ei või minna pala kallale, mis käib üle võimete, sest esiteks — suurtest pingutustest hoolimata — ei tule välja see, mis peaks tulema, ja teiseks kaotab selline ülepingutamine huvi asja vastu. Nii et siingi maksab tarksoña: tunne iseennast!

Sellisele ansamblile oleksid algul kõige sobivamaiks paladeks lihtsad laulud — lastelaulud. Kui pille on vähe või puuduvad saa-



Rahvapillimehed „Kandli Juss“ ja



„Torupilli Peeter“

Kivikasukas.

Võistluste korraldamisest maanoorteringis.

Agr. E. Nugis.

Tegelikus elus etendab võistlus tähtsat osa. Juba koolis ergutab omavaheline võistlus parema tunnistuse saamisel õpilasi hoolikamalt õppima. Küla piirkonnas võistlevad talupidajad omavahel parema vilja ja tasuvama karja kasvatamises. Naabruses asuvate talude tööpered võistlevad sageli omavahel üksikute hooajatoode, näiteks heinatöö, kiiremas lõpetamises.

Võistlus võib olla oma iseloomult aus või ebaaus. Aus võistleja püüab kõiki oma andeid, võimeid ja jõudu kokku võttes saavutada kaasvõistlejast paremaid tulemusi. Teise edusammud ei ärata temas mitte kadedust, vaid veel suuremat võistlusihha. Aus võistleja ei püüa teha kaasvõistlejale halba ega kuritahtlikult maha kiskuda tema saavutusi.

Ebaausat võistlust leiame sageli äriilmamas. Kui näiteks üks ärimees levitab kuritahtlikult halbu kuuldusi võistleja kohta, laidab tema kaupa ja püüab valimata võtetega teist pankrotti ajada, siis on see ebaaus võistlus. Samuti oleks ebaaus võistlus see, kui üks maanoorteringi liige püüaks rikkuda teise liikme põldu, kui viimasel on läinud korda paremaid tulemusi saavutada.

Ainult nõrgad inimesed on kadedad ja tarvitavad ebaausat võistlusviisi. Tugeva iseloomuga inimene jõuab võistlejast ette ka ausa võistlusega.

Organiseeritud maanoorte töös on maksev ainult ausa võistluse põhimõte. Aus võistlus kasvatab noored tugevaks ja iseseisvaks — seepärast tuleb maanoorteringides kasutada võimalikult enam võistluse põhimõtet.

Maanoorteringides korraldatakse võistlusi peamiselt kahel kujul:

1. Ettevõtete võistlused. Siin võistlevad noored oma koduste tööülesannetega, nagu näiteks köögiviljakasvatus, kanakasvatus, kodukaunistus. Need võistlused kestavad pikemat aega, näiteks ühe suve, aasta või mitu aastat.

2. Töövõistlused. Siin võivad noored omavahel võistelda tööoskuses: a) taimekasvatuse alal, nagu heinaniitmine, b) loomakasvatuse alal, nagu lüps, c) käsitöö alal, nagu ketramine jne., d) vaimsete võimete alal, nagu kõneoskuses ja e) spordis, nagu näit. põllumajanduslik takistusjooks jne. Töövõistlused kestavad lühemat aega — mõnest minutist

mõne tunnini ja neid on väga sobiv korraldada maanoorteringis maanoortepäevade puhul, kutsudes võistlusi jälgima ka vanemaid inimesi ümbruskonnast. See on sobiv võimalus anda vanemale põlvele õige pilt tööst, mida tehakse maanoorteringides.

Järgnevas vaatleme lähemalt, kuidas toimub

Töövõistluste korraldamine.

Mõni nädal kuni mõni kuu enne võistluse korraldamist on soovitatav maanoorteringis toime panna vastavasisuline kursus, kus asjatundja (konsulent, assistent) õpetab, kuidas tuleb teatud tööd teha, millised on õiged võtted ja millised on hindamise alused võistlusel.

Kursuse ja võistluse vaheajal, harjutavad noored kätteõpitud võtteid, ja võistlus peab näitama, kuivõrd vilunud ja osav on noor töös.

Et võistluse hindamise tulemused oleksid õiglasel, selleks peavad kõik võistlejad olema asetatud võimalikult ühesugustesse töötingimustesse. Näiteks peaksid niidetavad lapid heina niitmise võistlusel olema hästi ühtlase heinakasvuga, lüpsivõistlusel lehmad võimalikult ühtlase toodanguga jne.

Hindamiskomisjon koosneb vähemalt kolmest liikmest, kes valivad enda hulgast esimehe ja sekretäri.

Hindamise aluseid on maanoorte töövõistluse juures kuni 5. Hindamispunktide kõrgeim määr on 25. Esimese auhinna saamiseks on tarvis vähemalt 22, teise, auhinna saamiseks 18 ja kolmanda auhinna saamiseks 14 punkti. See hindamissüsteem on lihtne ja võimaldab komisjonil kiiret hindamist ning tulemuste kokkuvõtmist.

Sellest hindamissüsteemist erinevad mõned võistlused, mida hinnatakse Põllutöökoja poolt varem kinnitatud üldiselt maksvate määruste järgi, nagu näiteks lüpsivõistlus.

Võistlust juhatab võistluse korraldaja poolt määratud võistluse juhataja või hindamiskomisjoni esimees.

Kui võistlust on jälgimas rohkem inimesi, tuleb asi korraldada nii, et päältvaatajad ei saaks võistlejaid segada. Võistlejad tuleb asetada nii, et võistluse käik oleks päältvaatajaile hästi näha. Harilikult tungib osa päältvaatajaid päris võistlejate juure, kuna suurem hulk inimesi nende seljataga ei näe võistluse käiku üldse. Päältvaatajaist tuleb moodustada nii suur sõõr, et inimesed ei asuks mitte tihedamini kui 3—4 reas üksteise seljataga.

Enne võistluse algust nummerdatakse ära võistluskohad või — lapid ja need jaotatakse võistlejate vahel loosis. Iga võistleja kinnitab oma riiete külge, komisjoni poolt määratud kohta enda järjekorranumbri. Number peab olema töö ajal hindajatele selgesti nähtav.

Võistluse juhataja asetab võistlejad kohale ja selgitab lühidalt nii võistlejaile kui ka päältvaatajaile võistluse tingimusi.

Kõik võistlejad algavad tööd ühekorruga. Selleks annab võistluse juhataja märku hüüetega: „valmis olla!“ — „tähele panna!“ — „al-

gus!“ Viimase käskluse ajal algab töö ja hakatakse arvestama aega.

On võistleja antud ülesande lõpetanud annab ta sellest komisjonile märku vastava hüüdega, näiteks: „3 valmis!“ „5 valmis!“

Mõnede võistluse puhul, kus tööülesannet ei jõuta lühema aja jooksul lõpule viia, näiteks sukakudumisel, hinnatakse võistlejate poolt ühepikkuse aja jooksul tehtud töö hulka. Sel juhtumisel lõpetavad kõik võistlejad töö ühel ajal. Lõpetamiseks annab võistluse juhataja märku hüüetega: „tähele panna! lõpp!“

Hindamiskomisjoni liikmel, kes arvestab aega, peab olema kasutada sekundinäitajaga kell. Aega tuleb määrata vähemalt 5-sekundilise täpsusega.

Võistluste tulemused tehakse võistlejaile ja päältvaatajaile teatavaks kas kohe pärast võistlust või veidi hiljemini vastaval aktusel, kus antakse kätte ka diplomid ja autasud.

Töövõistlused taimekasvatuse alal.

Järgnevas toome võistluste määrused enamlevinud võistluste kohta taimekasvatuse alal. Neid võib võistluste korraldaja omalt poolt täiendada kohapäässetest oludest tingitud juhistega.

Kraavikaevamise võistlus.

1. Iga võistleja töötab oma tööriistaga — labidaga.

2. Iga võistleja kaevab kraavi järgmiste mõõtudega:

	Pikkus m	Sügavus sm	Laius sm	põhi	päält
a) kõvemal, kuivemal maal	10	100	20	150	
b) pehmel, niiskel maal	10	70	30	150	

3. Hindamisel antakse punkte:

a) töö häämus kuni 10 punkti

b) töö kiirus „ 10 „

c) üldmulje „ 5 „

Kokku kuni 25 punkti

4. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt: I — 22, II — 18, III — 14.

Künnivõistlus.

1. Iga võistleja künnab 10 aari sööti või kõrremaad, nii et vesivagu jääb keskele. Vao sügavus on 15 sm.

2. Viilud peavad olema ühetasased, 45° kalakuga; vao põhi peab olema tasane; kahe vao vahele ei tohi jätta kündmata maa harja; vao äär peab kündmata maa poolt olema päris vertikaalne.

3. Ader ja hobused on kas võistleja omad või muretsetud võistluse korraldaja poolt.

4. Kündja ei või tarvitada piitsa.

5. Hindamisel antakse punkte:

a) töö häämus kuni 10 punkti

b) töö kiirus „ 10 „

c) üldmulje „ 5 „

Kokku kuni 25 punkti

6. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt: I — 22, II — 18, III — 14.

Peenrategemise võistlus.

1. Iga võistleja teeb juba varemini valmistatud maal 10 m pikkuse peenra. Tööriistadeks ja -abinõudeks on labidas, reha, 25 m pikkune nõör ja 4 vaia.

2. Peenar tuleb valmistada 1 m lai, peenra vahe 30 sm lai ja 15 sm sügav.

3. Hindamisel tuleb tähele panna, kas võistleja oskab tööriistu õieti käsitseda, kas valmis peenar on päält küllalt tasane, peenra vahe ühtlaselt sügav ja lai, peenra ääred sirged ja ühtlased.

4. Hindamisel antakse punkte:

- a) töö häämus kuni 10 punkti
- b) töö kiirus „ 10 „
- c) üldmulje „ 5 „

Kokku kuni 25 punkti

5. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt: I — 22, II — 18; III — 14.

Taimede istutamise võistlus.

1. Iga võistleja istutab 100 m pikkuse rea mingit taime. Istutamisinõuna võib kasutada istutamispulka, tarbe korral ka reamärkijat.

2. Taimed tuleb istutada komisjoni poolt määratud vahekaugustega sirgetesse ridadesse.

3. Hindamisel tuleb tähele panna, kas istutamistehnika on õige, kas taimed on asetatud parajasse sügavusse ja istutatud küllalt kindlalt mullasse.

4. Hindamisel antakse punkte:

- a) töö häämus kuni 10 punkti
- b) töö kiirus „ 10 „
- c) üldmulje „ 5 „

Kokku kuni 25 punkti

5. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt: I — 22, II — 18, III — 14.

Juurviljaharvendamise võistlus.

1. Iga võistleja harvendab kas vagudel või tasasel maal 100 m pikkuse rea juurvilja. Tööriistaks kasutatakse kõblast.

2. Hindamisel tuleb tähele panna, kas kõpla käsitsemine on õige ja kas taimed on jäetud kasvama parajate, ühtlaste vahedega.

3. Hindamisel antakse punkte:

- a) töö häämus kuni 10 punkti
- b) töö kiirus „ 10 „
- c) üldmulje „ 5 „

Kokku kuni 25 punkti

4. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt: I — 22, II — 18, III — 14.

Kartulinõppimise võistlus.

1. Iga võistleja nopib juba varemini lahtiaetud 100 m pikkuse vao kartuleid. Tööriistadeks kasutatakse korvi ja konksu.

2. Iga võistleja poolt nopitud kartulite hulk kaalutakse või mõõdetakse mahtmõõduga.

3. Hindamisel tuleb tähele panna, et töövõtted oleksid õiged ja et kartuleid ei jäetaks mulda.

4. Hindamisel antakse punkte:

- a) töö häämus kuni 10 punkti
- b) töö kiirus „ 5 „
- c) ülesvõetud kartulite hulk „ 5 „
- d) töö oskus ja üldmulje „ 5 „

Kokku kuni 25 punkti

5. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt: I — 22, II — 18, III — 14.

Heinaniitmise võistlus.

1. Iga võistleja niidab oma vikatiga ühtlaselt heinamaal 200 m² maa-ala.

2. Hindamisel tuleb tähele panna, kas võistleja oskab vikatit õieti käsitseda, kas maa on küllalt madalalt paljaks niidetud, kas kaare alla on rohtu kasvama jäänud.

3. Hindamisel antakse punkte:

- a) töö häämus kuni 10 punkti
- b) töö kiirus „ 10 „
- c) üldmulje „ 5 „

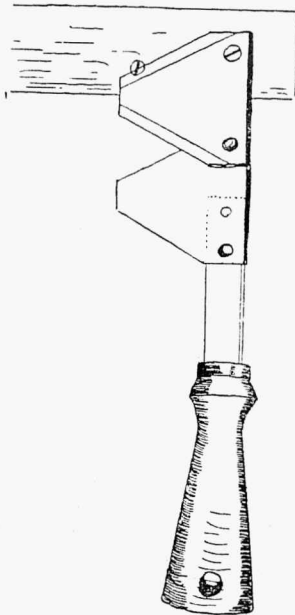
Kokku kuni 25 punkti

4. Auhinna saamiseks peab olema punkte vähemalt I — 22, II — 18, III — 14.



Hoo (hobuse)
kivi Saare-
maalt.

Plekikäärid.



Noortel on sageli puudu mitmesugustest tööriistadest, sest ainult vähestes taludes leidub täieliku sisustusega töötube, kus oleks tööriistu igalt alalt. Paratamatult tuleb kuidagi ikkagi läbi ajada, kombineerides töövahendeid olemasolevaist riistadest, et sooritada seekord töö ilma sellekohase ostetava riistata.

Juuresoleval pildil on kombineeritud odavad plekikäärid, mis täidavad oma otstarvet hästi, sääljuures on nendega väga käepärane töötada. Vaja ainult kaks heina- niidumasina vikati tera, 3 neeti, jupike rum- muvõru-rauda ja puust pää veel otsa — ning plekikäärid ongi käes. Odavam tuleb, kui tarvitada juba pruugitud teri. Käärid tuleb puukruviga kuhugi laua- või pingi- serva külge kinni kruvida, kust neid hõlpus jälle ära võtta. Kinnitatud kääridega on kergem lõigata, sest siis jääb teine käsi vabaks, et plekki mööda soovitatavat joont edasi lükata.

Nürinemise korral on kerge kääre teri- tada harilikul käial.

M. Kask.

Read tervisele.

Jalgade haudumisest.

Naha haudumise alla mõeldakse nahavoltide ja teiste alatisealt paigalseisvate ja kokkupuutuvate välisnahapindade lagunemist ja muudatusi. Eeskätt esineb see kubemes, jalgade vahel, kõrvade taga, rindade all, eriti aga varvaste vahel, eelistades mõlema jala väiksemate varvaste vahesid.

Haudunud nahk näeb välja hallikas- valge, tursunud, auklik; loomuliku naha ja haige naha piiril võib olla punakas viir. Haudunud koht sügeleb, võib ka kipitada ja valutada, nii kuidas on arenenud haigus.

Naha haudumine tekib niiskusest. Kui inimene näiteks tihti higistab, higi auramine on aga takistatud kas nahavoltide läbi või kehaliigete üksteise ligi hoidmisega, või riiete, saabaste j. m. kaudu, siis haudubki nahk. Sama nähet näeme ka ilma higistamiseta suvel heinamaal töötades, kus varvaste vahel olev alatine vesi ja niiskus nahka leotab, kuni need ära hauduvad.

Haudumine tekib järelikult eeskätt niis-

kusest, tulgu see higistamisest või muust. Niiskus leotab naha päalmist rasvarakkude kihti, samuti kui näpuotsad ja nende nahk saunas või pesupesemisel üles tursuvad. See ärritab nahaaluseid kihte ja tekibki haudumine. Siia juure seltsivad pisilased; higi- soolad, happed j. m. ärritavad omakorda. Sellest sügelemine, kipitamine, naavad j. m.

Haudumise ärahoidmiseks tuleb teatavaid kohti tihti seebiveega pesta ja hoolikalt kuivatada. Puhas ja kuiv nahavahe ei lähe kunagi hauduma. Kui lihtsast kuivatamisest ei jätku, hoitagu kuiv vatt vahel. Märjad jalad heinamaal tuleb igal söögivahe- ajal, eriti aga ööseks hästi ära kuivatada.

Haudunud koht tuleb veega pesta, ära kuivatada ja tärgklise, jahu, kseroformi, dermatooli või mõne muu nahapuudriga puuder- dada. Vatt vahele panna ja kinnitada. On haudunud kohale tekkinud haavad, võib pärast pesemist päälle panna jooti. Lahti- tulnud nahk tuleb ära lõigata. Nii ravides paranevad haudunud kohad 2—3 päevaga.

Dr. J. Vilms.

Kas maa või linn?

Kiri veendunud, maanoortele.

Avaldame järgneva Harjumaa maanoore poolt toimetusele saadetud kirja mõttevahetuse algatamiseks. Lugejate vastused kirjale palutakse saata „Tõusva Nooruse“ toimetusele 5. augustiks. Need avaldatakse ajakirja järgmises numbris.

Toimetus.

Järjest püütakse mõjutada meid maanoori, et meie ei rändaks linna — „kergemale elule“ lähemale. Kõneldakse ja kirjutatakse pikki lugusid linna ebavoorustest ja selgitatakse, et linna siirdunud maanoor võib sattuda väga raske seisukorda, sest puhtas ja ausas maaõhkonnas kasvanud noor ei suutvat end linnas ausana läbi lüüa. Linna maalitakse maanoorele, kui mingit „Metsikut Läänt“, kus pole lugupidamist aususest ja kodaniku õigustest.

Minu arvates on see vääri arusaamine asjast. Sihilikult tahetakse noori pidurdada valgumast linna, kus meil avaneksid palju paremad võimalused elamiseks kui maakolkas rasket ja tapvat tööd tehes. Õieti pole maa minu arvates korralikule inimesele mingi õige elamiskoht ja sinna püsima võivad jääda ainult vähemarenenud noored, kes pole oma eluaega kestes oma valla piiridest kaugemale saanud. Külalaste kasvõi kordki linna, ja te märkate suurt vahet linna ja maa mugavuse vahel. Näitena tooksin kõige lihtsama: kino! Kuidas võiks noor inimene elu ette kujutada, kui ta pole näinud Willy Fritsch'i või Greta Garbot? Otse piinlik võib olla, vesteldes noorega, kel pole aimu „La Habonerast“ ja kes ei tea sedagi, et Zarah Leander, rahvuselt rootsitar, on sündinud Islandis. See pole mingi kultuur, kui meie maanoored laulame kuskil metsakolka-laulukooris vana kooliõpetaja juhatusel või mängime külakomejanti kehval maanäitelaval.

Ja töö? Seda ei saa võrrelda! Maal peame end tahes-tahtmata päikesetõusu ajal jalule ajama ja tampima kuni hilisõhtuni tööd teha nagu rumal hobune, kel pole mingit pääsu, sest teda hoitakse oheliku otsas. Ja mis me maanoored selle eest saame? Selga karvase maavillase riide, mis pääleegi on nii halvasti õmmeldud, et istub kui superfosfaadikott. Ja pääle selle antakse söögiks musta leiba ning haput piima. Ei saa maal kõne allagi tulla toidud, missuguseid võib linnas igas tänavas asetsevas baaris paari krooni eest saada.

Meid, kaasnoored, on kogu aeg „alt veetud“ — meie eest on varjatud linna häid külgi, meie eest pole kergitatud parimate ja mugavamate lõbustuskohdade eesriideid. Meile on näidatud

ainult linna tahma, nõge ja suitsu, ehkki neid leidub meie linnades vähe. Kuid seda pole meile öeldud, et linnas võiksime magada kella 9—10-ni, sest alles siis tarvitseb tõusta, juua klaas kohvi maitsva saia kõrvale ja jalutada puhtais riietes tööle. Ja töö — see on linnas naljaasi, rohkem ajaviide kui töö. Kas pole tore noorel tütarlapsel, kes klõbistab kuskil büroos mõne tunnikesse masina taga ja sõidab siis oma šefiga lõunatama ning pääle kõige — saab iga kuu kahekümnendal palga, millega võib osta uue kübara, moodsad kingad ja kindad, ning õhtu saabudes ootab ta siis kuskil pargipingil tuttavat noormeest, kellega läheb jalutama.

Tõepoolest — kadestama paneb, kui vadata linnanoorhärراسid. Neil on suvel hästi pressitud laiad flanellpüksid jalas, suure sõlmega kirevad lipsud ees ja harukordselt hästi vaeteritud kuued seljas. On võrratu pilt, kui sellised noorhärراسid jalutavad šikilt pärast tööaega alleedel ja käidavais tänavais.

Panin hiljuti tähele, kui kaks maapoissi astusid Tallinnas mööda Viru tänavat raekoja poole. Käik oli neil kohmakas ja pilk segane. Ja kujutage ette: neil olid säärikud jalas! Paljud linnapreiliid laiades kübarates muigasid pilkavalt ning usun, et vist keegi ei jätnud kahe silma vahele ka seda, et neil olid käed üsna krobelised ja sõrmed pisut konksus. Kuidas võib see üldse sobida praegusel kõrge kultuuri ajastul, kus iga haritud inimene istub päevas paar-kolm tundi sädelevas kohvikus ning vestleb sõpradega-sõbrataridega!

Mulle tundub, et isegi linna turg on rohkem kultuuristunud kui maa, olgugi, et turuprouad tikuvad vahel omavahel valimata sõnadega sõimlema.

Praegu on käes suvitushooaeg, ja kas meie maanoored võime endale lubada seda, et sõidaksime Narva-Jõesuhu või Pärnu, kus lõbutseksime sügiseni ja veedaksime romantilisi öid kuskil kaunis kohas? Kindlasti meie seda ei saa, sest meie elame maal ja meil pole selleks mingit võimalust. Aga küsige seda linnanoo-relt, kasvõi majateenijalt. Mis vastuse te siis saaksite?

Mul on keegi tuttav preili, kes sõitis möödunud aastal kuskil Harjumaa kolkast Tallinna, sest oli läinud isaga tülli. Sai Tallinnas arsti juure teenijakoha ja varsti oli tal kavalere iga sõrme jaoks. Nüüd sõitis ta arstiperega koos Haapsalu suvitama. Ma ei imesta sugugi selle üle, et tal vedas, sest ta elab juba terve aasta linnas.

Mu isal on Tallinnast 20 km kaugusel väike talu. Pühapäeviti ja vabal ajal sõidan säällt

Metsmarjad.

Meie metsades on väga palju marju. Need on maitvad ja väärtuslikumad aedmarjadest, kuna sisaldavad palju rohkem päikese-energiat.

Seepärast soovitatakse haigetele ja lastele süüa toorelt just metsmarju, eriti metsmaasikaid. Lastele peaks suvel tingimata võimaldama üsna rohkesti metsmarju. Soovitav oleks, et nad saaksid neid ise vabalt noppida ja süüa. Kui aga selleks pole võimalust, peab neile andma korjatud marju.

Metsmarjad on vitamiinirikkad, kuna nad valmivad juuli ja augusti päikeserohketel päevadel.

Maasikas.

Esimesi metsmarju on maasikas. Neid valmib päikesepoolsetel lõunakallakutel ja kraavikallastel juba jaanipäeva ümber. Metsmaasikas on väga maitsev ja aromaatileine toorelt söömiseks. Keetmisel omandab metsmaasikas pisut kibeda maitse, mispärast neile lisatakse natuke vaarikaid või mustikaid — siis omab keedis parema ja mahedama maitse.

Soovitav on metsmaasikaid alal hoida toorhoidistena, mis nende väärtust märksa tõstab. Värsked hästivalminud metsmaasikad kaalutakse suhkruga pooleks, hõõrutakse puulusikaga, kuni suhkur on sulanud, täidetakse väikestesse purkidesse; päälle valatakse sula parafiini, purk seotakse tsellofooniga ja hoitakse alal jahedas kuivas kohas.

Metsmaasika-toorhoidiseid hoitakse alal ka pudeleis. Siin võetakse jälle maasikaid kas koos mustikatega või vaharnatega. Ühe kg marjade kohta võetakse kuni 0,3 kg suhkrut. Marjad tambitakse pudruks, segatakse aeglaselt, kuni suhkur on sulanud, täidetakse pudelitesse, pudelid korgitakse, korgid seotakse päält

jalgrattal linna, et kõike seda kirevust ja ilu hästi tundma õppida. Olen endale muretsenud ka linnaelule enam-vähem vastava riietuse — nii ei tunnegi paljud linlased ära, et olen maalt. Linnaelu vaadeldes olengi õppinud kogu selle elutarkuse, millest teile käesolevas kirjas täna jutustasin.

Isa tahab, et hakkaksin peremeheks, sest olen ainuke poeg talus, kuid sellest ei tule midagi välja. Kuigi talu on päris kena, ei hakka ma omeli oma noorust ja tulevikku sinna matma. Hakaku seda pidama õed, kui tahavad. Mul on lootust, et saan juba sügisel kuhugi talarhva kauplusse laopoisiks, ja siis — jumalaga paljuülistatud maaelu!

Teie, kaasnoored, kadestate muidugi juba praegu minu tulevast karjääri, eks?

Kalju Sinililleste.

nõõriga (võib tarvitada ka kummisulguritega pudeleid) ja pudeleid kuumutatakse 80° C juures 15 min.

Maasikas sisaldab palju rauda, mispärast on ta eriti lähtis verevaestele. Seepärast püütagu maasikaid eelpoolnimetatud toorel kujul rohkesti alal hoida.

Vaarikas.

Metsvaarikas on niisama väärtuslik ja maitsev kui metsmaasikaski. Metsvaarikas omab suurepärase maitse ja aroomi. Metsvaarikaid on soovitatav samuti süüa toorelt ja alal hoida toorhoidistena nagu maasikaidki. Väga maitsev ja aromaatileine on vaarikakeedis. Päälle selle on tal veel arstlik tähtsus. Külmetushaiguste puhul on kuivatatud vaarikatest valmistatud tee või tuline vesi vaarikakeedisega kergesti higistama panev.

Vaarika- ja metsmaasikamahla vähese suhkruga hoitakse alal õhukindlalt korgitud pudelis jahedas kohas.

Mustikas.

Väga maitsvaid ja meil rohkesti tarvitata-vaid marju on mustikas. Kuna mustikas hoidub hästi alal ilma suhkruta, on selle alalhoid lihtne, odav ja kõigile kättesaadav, mispärast leidub mustikahoidiseid igas kodus.

Mustikas on hää vastuabinõu kõhu lahtisuse puhul. Kuivatatud marjad leotakse viinas ja leotist tarvitatakse kõhuvalu ja kõhulahtisuse korral. Koos teiste marjadega annab mustikas suurepärase keedise. Üksinda on ta liiga mäge.

Mustikaputru ja mustikamarju hoitakse alal ka toorelt õhukindlates pudelites.

Sinikas.

Joovikad ehk sinikad sarnanevad pisut mustikale; marjad on suuremad ja piklikud. See on meil vähetarvitatav mari, kuna seda peetakse vähemväärtuslikuks teistest metsmarjadest. Joovikarikastel aastatel on neid siiski näha ka päälinna marjaturul. Kuna nad on palju odavamad mustikatest, ostetakse neid päämiselt toorelt söömiseks.

Murakas.

Nägusaim meie metsmarjadest on murakas. Kasvab rabamaadel. Marjad on suured ja punakaskollased, esiteks kõvad ning poolenisti tupega kaetud. Siis on nad söömiseks kõige maitsvamad. Täiesti valminult on marjad helekollased ja pehmed. Murakad on võrdlemisi suurte kividega, mispärast keetmisel on soovitatav suruda nad läbi sõela. Ilma kivideta keedis sarnaneb meelega ja omab ka veidi mee lõhna ja maitset. Murakatest valmistatakse kuulsat murakalikööri.

Murakaid hoitakse alal ka toorelt õhukindlates pudelites.

Põldmurakas.

Vaarikale sarnanev mari on veel tumelilla või sinakasmusta värviga põldmurakas. Et need marjad on väga sarnased vaarikale, kutsutakse neid ka mustadeks vaarikateks. Hästivalminud marjad on maitavad toorelt söömiseks. Marjadest saab aga ka suurepärasest keedist, mis omab erilise hapuka maitse ja sarnaneb värvilt mustikakeedisele.

Palukas.

Laialtuntud mari on palukas ehk pohl. Et palukas valmib sügisepoole, pole marjad enam nii päikeserikkad; nad on toorelt söömiseks liiga hapud, kõlbavad aga hästi mitmesugusteks keedisteks koos teiste marjadega, õuntega, pirnidega, ja ka mahladeks. Palukas hoidub alal üsna vähese suhkruga ja isegi täiesti ilma. Eriti maitavad on paluka-maguskeedised, sest palukas omab omapärase meeldiva maigu, mis tuleb esile just maguskeedise juures.

Jõhvikas.

Üldtuntud ja hinnatud mari on jõhvikas. Jõhvikas on väga hapu mari, mis pärast seda tarvitatakse peamiselt mahladeks supptide ja kissellide valmistamiseks. Keediseks ta ei kõlba, küll aga salatiteks koos porganditega, kõrvitsaga või magusate õuntega.

Eespooltoodust selgub, et meie metsades on mitmekesiseid, väga maitstavaid ja väärtuslikke marju, kuna need valmivad päikeserohkul ajal.

Tarvis neid ainult rohkem korjata ja suvel süüa võimalikult palju toorelt. Talveks katkuda neid alal hoida võimalikult rohkem. Alahoiuks valida kõige lihtsamad, vähem aega ja kulu nõudvad viisid, sest hoidiste valmistamise ajal on perenaise väljaminekud niikui nii suuremad.

Erilist tähelepanu tuleb pöörata alalhoitavate marjade materjali hädalisele. Ainult esmajärgulise toormaterjalist saab korraldada ja hästisäiliva hoidise.

E. Käspre.

Kirjandus.



Raamat „Kulledest“ ja „Kadakatest“.

Meie tunnustatumaid romaani- ja novellikirjanikke August Jakobson käsitleb oma hiljuti ilmunud romaanis „Vaikne õhtu“ ulatuslikult üht huvitavat probleemi eestlusest. Nimelt püüab ta n.-ü. „seestpoolt“ vaadata ja lugeja silme ette tõepärasel kujul elama seada inimesi, keda meil üldiselt nimetatakse „kadakateks“. Me jälgime raamatus ühe eesti talupojast põlvnenud ning esimest põlve ümberrahvustumise protsessis viibiva sugukonna — Kubelikkude — elu Maailmasõja puhkemise eel. See oli veel aeg, kus „kadakate“ rahvatõug päriselt õitses, kuigi sel ajal eesti rahvuslik liikumine oli juba ammu tugevaid ja reaalseid jalul. Kahtlemata leidub meie keskel tänapäevalgi veel sellist hingeelu, mida avaldab vaadeldavas raamatus kapten Kubelik oma usutunnistusega, et „igapäevaste meist kuulub ja peab kuuluma sinna, kus teda parajasti vajatakse ja kus talle maksetakse“. Siiski ei vähenda probleemi huvitavust asjaolu, et seda raamatus vaadeldakse minevikusündmuste keskel.

Linna-Kubelikud ei tunne enam oma talupojast omakseid. Oma laste küsimustele vastates õigustavad nad oma puudulikku saksa keele oskust murrakuga — nad olevat tulnud säält kuskilt „Breemeni kandist“. Visa-duse ja püüdmise poolest on nad olnud talvalises mõttes tublid mehed, nad on hakanud päälle väikeselt, rännanud mööda maad kaupapambuga ja kogunud kopika kopika kõr-

vale. Nüüd on nad jõukal järjel, suurärimehed, arstid jne. Nad võiksid olla õnnelikud ja rahulikult oma perekonna keskel elada, kui neid ei näriks üks alatine piin. Kuidas ometi saaks, et pärisakslased peaksid neid omaväärseks? Nemat ei taha olla need, kes nad on. Nad ei taha olla eestlased, talupojad, mahasurutud rahvatõust. Rääkimata sellest, et nad oma jõukusega ja seisukohaga võiksid eestluse tõusupiüüdeid toetada, — nad on koguni valmis oma lapsi poolsurnuks peksma, kui need, ammutanud tõe ja trotsi „Tasujast“, „Villu võitlustest“ ja „Mahtra sõjast“, tulevad vanemaile ütlema, et nad ei ole sakslased.

Kas tahavad nad, need „kadakad“ ja „kulled“, olla ainuüksi ja nimelt sakslased? Oh ei, seda on nad ainult sellepärast, et sakslased on kõige ligem valitsev kiht. Nad võivad niisama hästi olla kõike muud, „kus aga vajatakse“, ainult mitte eestlased. Kui noor Anton Kubelik, kelle eest peaaegu kuni meheksaamiseni on suudetud ta tõelikku päritolu varjata, selle kohta läheb lähemaid andmeid saama oma unupojalt, saab ta vastu-seks selgituse: „Kas sa siis ise ei märka...? Onu Hansu uktsel seisab messingplaadike, millele on selgesti lõigatud — dr. Kubelik: minu ja sinu isa äri sildilt võime lugeda — Justus Kubbelich ja Vennad; minu enda paaberites seisab veel — Kubbelik; onu Martin, mõisaomanik, ja selle mõlemad pojad leit-

nandid Maks ja Aleksander on juba ammust ajast saadik Kubeljajevid; onu Sakarias, Hollandi-India kaubajuut, nimetab end ilma ühegi südametunnistusepiinata van Coubelheveniks. . .” — Mida aga soovid!

Mahasalatud veri piinab neid raamatute-gelasi lakkamata. Valget ei saa mustaks valetada, kuidas seda ka ei tahaks. Päälegi teatakse tõelist seisukorda igal pool niikui-nii. Otse masendavad on vana Justus Kube-liku enesealandamisstseenid sakslaste ees niisuguse suure au saavutamiseks, et saksla-sest linnapäa ja „ehtsast parunist” linnanõu-nik tuleksid tema lauda sööma. See au jääb-ki tal saavutamata, aga näib, et ta neil puh-kudel isegi tunneb enesest veel madalama olevat ainult ta truü mägrakoera, kes peab nüüd teadmata mille eest saama meeletuid jalahoop. Kui meil on südant, siis võiksime teda, vana Kubelikku, ainult haletseda, muud tunnet ta meis ei ärata. Sest säält, kuhu tema ja temasugused püüavad, võidakse tal-le veel hää! juhul maksta, nagu äraandjale kunagi, kuid ta pääle vaadatakse ikka kui roomajale. Ja oma sugurahvas — see põl-gab teda.

Mõte tekitab mõtte, nähe meenutab samasuguseid nähteid. Iga raamatu parim omadus on, et see kannab meile koju kätte uusi mõtteid. Harjutagu ainult raamatuid õigesti ammutama ja raamatuis käsitletud mõtteid ja probleeme ka omapoolsetl edasi viljelema. Ainult „lugemise“ korral on raamat paljas ajaviide, kaasaelamise ja -mõtle-mise korral aga rikastab raamat suuresti

meie elu ja ka tema ise, raamat, saab meile armsamaks ning rikkamaks sõbraks.

Kirjeldatava raamatu lugemisel tekib meie pääs näiteks järgmisi mõtteid: — Jah, tõsi, kadakaid ja ärajooksnuid tunneme oma möödunud päevadest palju. Eesti rahvale on kaotsi läinud palju inimesi ja väärtusi. . . Aga. . . aga. . . ju siis meie, kes me oleme jä-rele jäänud, oleme valik. Meie eestlased ole-me sõelutud rahvas. Meist on kõige nõrgem ja paindumav osa läinud sinna, kus tal õi-gem koht. Meie peame siis olema valitum rahvas kui need, kes elavad koos väljajooks-mata rämpsuga. . .

Aga kõige parem on, kui igaüks ise ees-poolmainitud raamatu kaasabil püüab lähe-malt vaadelda selletaolisi tuuleinimesi. Kir-janik näitab mitmel pool väga reaalseis vär-vides nende tühipaljast elu, „tähtsaid” sünd-musi, ideaale ja arusaamisi. Aga kirjanik näitab selles raamatus ka uut ja lootustand-vat noorust, kellele vale on vastikum kui tõe kohustused.

Kirjeldatud raamat pälvib aga kahjuks ka mitmeid etteheiteid kui kirjanduslik teos. Kuid olgu siin siiski piiratud ainult selle mainimisega. Kirjanik ei ole oma võimeid, mida ta mujal on vahest küllaldasemalt aval-danud, täie kohusetundega ega hoolega ka-sutanud. See aga ei tarvitse käesoleval puh-ul segavaks saada. Laiaulatusliku ja oma-pärase probleemi lähedane ja võrdlemisi sü-gav vaatlemine on isegi juba küllalt väärt.

Sulev Ränis.

Organiseeritud noorte tegevus.

Ülemaalse Maanoorte Ühenduse uus põhimäärus.

Ühenduses noorsoo organiseerimise seadu-se muutmisega Põllutöökoja nõukogu võttis vastu Ülemaalse Maanoorte Ühenduse uue põhimääruse. Haridusminister kinnitas kõnes-oleva põhimääruse 9. juunil s. a.

Uue korra kohaselt on ÜMÜ patroniks Vabariigi President (K. Päts) ja peavane-maks Sõjavägede Ülemjuhataja (kindral J. Laidoner). ÜMÜ tegevuse juhiks on Üle-riiklik Maanoorte Vanem, kelleks Põllutöökoja nõukogu valis Põllutöökoja esi-mehe A. Jürima.

Maakonna ühenduste esimehed kannavad uue põhimääruse järgi maakonna ühen-duse vanema nimetust.

ÜMÜ üheõiguslikkudeks liikmesorganisat-sioonideks loetakse Üleriikliku Maanoorte Va-nema poolt vastuvõetud ja Ühenduse sekreta-riaadis registreeritud:

a) iseseisvad maanoorterigid, millised kutsutakse ellu ja töötavad Haridusministri poolt kinnitatud Põllutöökoja maanoorterin-gide normaalpõhikirja alusel kohalikkude põl-lumeeste konventide juures;

b) Seltside ja ühingute juures nende põhi-kirjade alusel asutatud maanoorterigid või muunimelised noorte koondised, millised töö-tavad Haridusministri poolt kinnitatud Põllu-töökoja maanoorterigide normaalpõhikirja alusel;

c) koolis või väljaspool pooli olevad noor-soo-organisatsioonid, kes töötavad oma põhi-kirjade alusel ja võtavad osa Ülemaalse Maa-noorte Ühenduse tegevusest.

Uus põhimäärus on trükist ilmunud ja saa-daval Põllutöökojas hinnaga 10 senti eks.

Meeleolurikas maanoortepäev Lähtrus.

Pühapäeval peeti Suure-Lähtru algkooli juures Haapsalu konvendi maanoortepäev, mis kujunes pidulikuks suursündmuseks kogu Haapsalu konvendi maanoorte perele.

Päev algas võrkpallivõistlustega kooli pargis, kus esinesid Lähtru, Martna ja Parila maanoorteringi võrkpallimeeskonnad. Võistlustel osutus parimaks meeskonnaks Martna maanoorteringi meeskond, kellele anti välja vastav diplom.

Põllumajanduslike võistluste alal järgnes kartulikoormise võistlus. Selle võistluse tulemused osutusid kõigiti rahuldavaks, kuna kõiki osavõtjaid hinnati esimese auhinnaga, kus auhinnaks anti välja põllumajanduslikku kirjandust ja vastavad diplomid.

Uudusena maanoorte võistluste alal oli päeva kavas heintaimede määramise võistlus, kus võistlejail tuli määrata kaksikümme eri liiki heintaimi, kusjuures hinnati õigesti määratud heintaimede arvu ja määramise kiirust.

Erilist huvi pakkus rohkearvuliselt noorte töövõistlusi jälgima tulnud publikule hobuserakendamise võistlus.

Võistlustele järgnes koolisaalis pidulik aktus, mida kaunistasid Lähtru haridusseltsi segakoor ja kohalik tuletõrjeorkester. Aktusel esinesid kõnedega Läänemaa Maanoorte Ühenduse esimees maavanem A. Kasterpalu ja Põllutöökoja maanoortenõunik E. Nugis. Huvitavaks kujunes aktuseosas maanoorteringide vaheline kõnevõistlus. Aktusel esinesid deklamatsioonidega Lähtru maanoorteringi liikmed, ühtlasi anti välja võistlustel omandatud auhindad ja diplomid.

Ligi kaks tundi kestnud meeleolurikka aktuse lõppsõnad ütles maanoorte-instruktor J. Toomiste. Aktusele järgnes seltskondlik osa. Rohkearvuline osavõtt päevast kinnitab ümbruskonna huvi maanoorte algatuste vastu, kusjuures päev iseenesest suutis kujukalt näidata ka maanoorteliikumise ülesandeid tulevase maaühiskonna arendamisel.

Elevusrikas maanoorte suvipäev Rannamõisas.

Pühapäeval korraldas Keila põllumeeste konvendi maanoorte ühendus looduslikult kaunis Rannamõisas oma esimese maanoorte suvipäeva, millest võttis osa ligi 1000 maanoort Keila ja ümbruskonna maanoorteringidest.

Keila maanoorte suvipäev algas vaimuliku talitusega Rannamõisa koguduse õpetajalt O. Puhmilt. Põllutöökoja abiesimees ja maanoorte vanem P. Männik oma kõnes tervitas Keila põllumeeste konvendi maanoorti ning valgustades maanoorte ühenduse eelseisvaid töö-

sihte, rõhutas suurt vajadust meie noorte organiseerimiseks.

Peokõne pidas Riigivolikogu liige O. Suursoõ.

Vahepaladena kõnedele laulsid kõik koosolijad Rannamõisa haridusseltsi orkestri saatel ühislaulu „Mu rannikmaa“ ja „Õnne Eesti“, millele järgnesid tervitused.

Aktusele järgnesid rahvatantsud maanoorte ringide rahvatantsu rühmade poolt, mis pealtvaatajailt suure aplausiga vastu võeti, ning lühikese vaheaja möödudes tulid päevakorrale.

maanoorte võistlused kartulikoormises, kotitäitmises ning sidumises ja põllumajanduslikus takistusjooksus.

Kartulikoormise võistlusest võttis osa 13 maanoort.

Kotitäitmise ja -sidumise võistlusest võttis osa 14 võistlejat.

Rohket huvi pakkus vaatajaile põllumajanduslik takistusjooks, kus võistlejail tuli jooksuteel puud raiuda, kotti kanda ja tühjendada ning taimeistutamist sooritada. Võistlesid 15 osavõtjat.

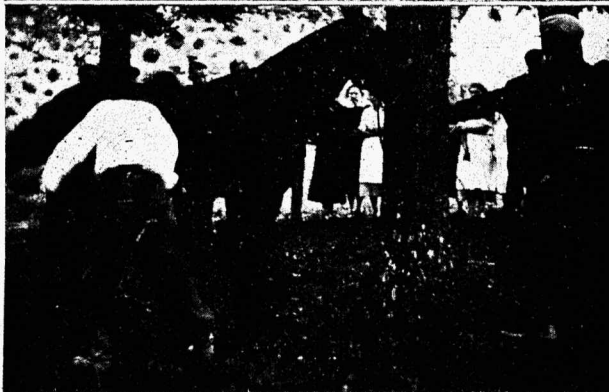
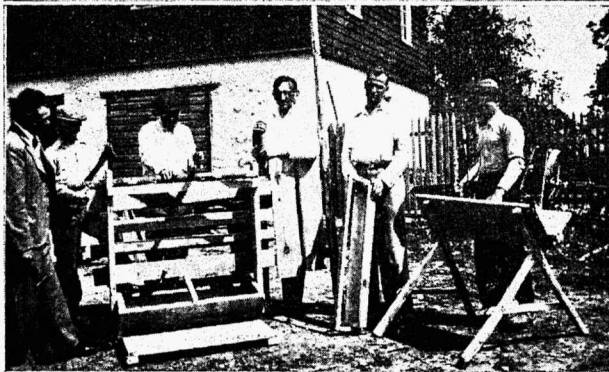
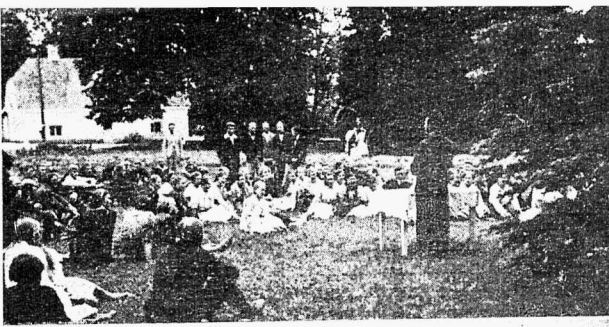
Kui võistlejaile olid auhinnad, mis koosnesid väärtuslikest tarbeesemeist, kätte antud järgnes suvipäeva lõpuks Ranna koolimajas pidu tulvil saaliläie rahva osavõtul. Peol kanti Harku Maanoorteringi näitetrupi poolt ette Erik Laidsaare kolmepildiline näidend „Kapral Pensioni ametiasjad“.

Pilk Koeru Maanoorteringi tegevusse.

Koeru Maanoortering asutati 1937. a. Praegu on liikmeid 30, keskmise vanusega 17—18 aastat. Ringi vanemaks on kohalik konsulent agr. H. Kallandi, juhatusse kuuluvad Uku Krullo, Ilse Ojamaa, Ilse Remmelgas, Öie Krullo ja Olev Takk.

Vahukülas korraldati talvise loomasööda celarve koostamise kursust, kus avanes võimalus lähemalt tutvuda lehmade eluskaalu määramise, eksterjöõri hindamise ning lüpsmise ja puhastamise oskusega. Talvel peeti igal pühapäeval referaat-koosolekuid, kus liikmed kandsid ette 10 referaati. Poeglastele korraldati Koeru täienduskooli ruumides puutöökursus. Märtsikuus korraldati C. R. Jakobsoni mälestusaktus, kus noored esinesid vastavate kõnede ja deklamatsioonidega. 1. mail kanti Koeru täienduskooli ruumes ette 3-vaat. näidend (lauludega) „Kaunistagem Eesti kojad“.

Kevadel moodustati tööühendused: keeduviljakasvatamise rühm, ilupuude ja -põõsaste kasvatamise rühm, kultuurheinte kasvatamise rühm j. t. Koeru Maanoortering võtab osa ka üleriigilisest söödapeedi-kasvatamise võistlusest. I. R.



Tartumaa maanoorte

Tartumaal traditsiooniliseks kujunenud maakondlikud maanoorte suvipäevad, milliseid on korraldatud Tartumaa Maanoorte Ühenduse poolt, peeti tänava Vasula Kodumajanduskooli juures 11. ja 12. juunil, kuna enne suvipäevi, 10. ja 11. juunil, oli säälsamas maakondlik noorte põllumajanduslik õppelaager.

Maanoorte põllumajanduslik õppelaager algas 10. juuni hommikul, missuguseks ajaks oli kokkukogunenud juba kaheksakümmend tööriietes noort, sest oli teada, et laagris algab tõsine töö. Õppelaagrist osavõtjad jaotati nelja erirühma, kusjuures tütarlapsed moodustasid kodumajanduse, poisid uudismaaharimise, aianduse+kodukaunistamise, ja karjamajanduse töörühmad. Eriteadlaste juhatusel, keda oli kutsutud laagritöid juhatama Põllutöökojast, Tartu aj. Maavalitsusest, Kuremaa Seakasvatuse Katsejaamast, Vasula Kodumajanduskoolist ja mitmed maatulunduskonsulendid Tartumaalt, algas töö korraga kõigis neljas grupis. Poisid uudismaal — Vasula soos raske kraavikaevamise, puude ja kännujuurimise, võsaniitmise ja mitmesuguse torukraavi tegemisega, tööga palava päikese käes, ajasid särgid seljast, et töötamine oleks kergem. Teised jälle karjamajanduse — loomakasvatuse rühmas tegid praktilise sõnnikulauda seakünasid ja sulu ning töötoast seina vahelt leitud vikatist valmistati heksel, õpiti loomade puhastamist ja lautade ning tallide lujjamist ning hobusekasvatuse kappjade värikimist, hobuse ja kabja tervishoidu ning hobuste puhastamist. Kodukaunistamise ja aianduse töörühmas keedeti odavat rootsi värvi ja värviti üks Vasula kuuridest punaseks. Aias tehti lille- ja köögiviljapeenraid, kõblati rohtu, ja et aeg vilja- ja ilupuude raviks oli hiline, siis seletati seda teoreetiliselt.

Tütarlapsed köögis puhastasid koduste ja keemiliste vahenditega igasuguseid keedu- ja söögiriistu, mööblit, aknaid, värvisid lõnga ja riidet ning õppisid triikimist.

Ühiselt kogu laagriperega valmistati veel siloauk, mis täideti keedetud kartuli ning haljassiloga, ja dr. L. Voltri demonstreeris õiget hobuse ette- ja lahtirakendamist. Õppelaager lõppes 11. juuni lõunal, millal iga rühma juhid andsid väikese ülevaate laagri tööst. Üldiselt jäädigi laagri töödega rahule, ja sellest hoolimata et laagris valitses kindel kord ja

Pildil: Suvipäevade avamine. — Uudismaaharijate töörühm. — Kodumajanduse töörühm. — Laagris valmistatud sealanda sisustus ja lihtne heksklmasin. — Hobusepuhastamise võistlus.

suvipäev ja õppelaager

tehti väsitavat tööd, valitses laagrirahva seas kogu aeg lõbus meeleolu, mis kutsus noored isegi töö juures ja töölt tulles laulma.

Pääle õppelaagri lõpu pärast lõunat algasid maakondlikud noortepäevad, kuhu laagrist osavõtjatele lisaks kogunes veel mitusada noort üle maakonna.

Noortepäevad avas Põllutöökoja maanoortenõunik E. Nugis, kes esines ühtlasi lühikese kõnega. Järgnesid võistlused organiseeritud maanoortele veiste ja hobuste puhastamises, kõnes ja sukanõelumises. Viimasest võttis osa ka üks poiss.

Õhtul oli kooli pargis rahvapidu, kus lõketule juures pidas kõne maanoortenõunik E. Nugis; pääle selle esinesid ettekannetega Vasula Kodumajanduskooli Maanoorterangi liikmed deklamatsioonidega.

Pühapäeval enne aktust tutvuti kooli majapidamisega. Maanoorte vanem A. Jürima, Tartumaa maanoorte vanem H. Lauri ja Haridusministeeriumi esindaja A. Leinjärve vastuvõtuks seati noortest üles spaleerid, ning külaliste saabudes, keda võttis vastu noortepäevade ja õppelaagri vanem Joh. Valvere koos teiste päevade juhtivate tegelastega, kõlas noorte suust vaimustatud elaguhiudeid, ja käteplaksutamine ei tahtnud vaibuda.

Järgnes aktus, kus pidas jumalateenistuse Äksi koguduse õpetaja Konsi. Aktuse avasõnad lausis Tartumaa maanoorte vanem H. Lauri, mille järele said pidukõnedeks sõna Üler. Maan. Vanem A. Jürima ja Haridusministeeriumi vabaharidustöö nõunik A. Leinjärv. Aktust kaunistasid Vasula Kodumajanduskooli maanoorterangi laulukoori ettekanded pr. Valvere juhatusel. Lühikese ülevaate maanoorte liikumisest Tartumaal andis maanoorte-instruktor H. Saar. A. Jürima poolt anti suvipäevadel peetud võistlustel kohtadele tulnuile välja väärtuslikud auhinnad. Aktuse lõppsõna ütles päevade vanem Joh. Valvere, ning hiljemini saatsid suvipäevadest osavõtjad külalised ära suurte lillekimpude ja vaimustatud elaguhiutega.

Õhtupoolel oli noortel omavaheline koosviibimine, kus lauldi, tehti ühismänge ja tantsi nii, et isegi muru hakkas tolmama. Õhtused rongid ja autod kandsid tujuküllase noortepere kodukohtadesse tagasi, et jätkata jälle kodus pooleli jäänud töid ja toimetusi.

— Veisepuhastamise võistlus. — Sukakudumise võistlus. — Lõunatamas. — Supelus pärast väsitavat tööd. — Üleriiklik Maanoorte Vanem A. Jürima annab võistlejatele kätte auhinnad.



Paide konvendi noortest.

Järvamaal on maanoorte töö edukaim Paide konvendis, kus tegutseb 8 maanoorteringi. 10. mail oli nimetatud konvendi maanoortjuhtide nõupidamine, millest pääle tegelike juhtide võtsid osa veel Põllutöökoja nõunikud V. Ojamaa ja R. Leetoja, Järva maakonsulent H. Lipp ja maanoorte instruktor E. Roosaare. Kõik neli esinesid selgitavate kõnedega.

Ajaviidet.



Raha langeb pudelisse.

Pange mängukaardi leht või tükk õhukest pappi pudelisuule. Selle pääle asetage täpselt pudeliavause kohale metallraha, mis peab olema nii väike, et see mahub läbi pudelikaela pudelisse langema.



Kui nüüd kaardileht järsku ära tõmmata, siis jääb raha intersi tõttu momendiks esialgsele kohale püsima ja langeb lõpuks pudelisse. Muidugi peab kaardi eemaldamine sündima nii kiiresti, et see ei pane raha liikuma. Kõige parem on kaarti eemaldada sel teel, et anneme talle järsu löögi, lastes nipsu parema käe nimetissõrmega.

Ülesanded.

I

„Mis te arvate, kuipalju kell võib olla?“ küsis üks heinaline teistelt lõunaaaja lähenedes. „Kaksteist!“ vastas teine kähku. „Pool üks!“ arvas kolmas. Õige kellaaeg oli aga veerand üks. Kumba heinalise ütlus oli õigem? Mispärast?

II

Kas olete näinud kahe silmaga seapääpoolt?

Nimetatud koosolekul pandi alus Paide konvendi maanoorte ühendusele ja valiti juhatuskoosseisus: pr. Vallmüür Viisu-Koortist, Niinemägi Annast, Pleesi Eiverest ja prl. Septer Müüslerist.

Töökavasse võeti pääle muu veel soov, et iga maanoortering istutaks või külvaks vähemalt 0,5 ha uut metsa.

Peeti tarvilikuks asutada uued maanoorteringid Müinti, Sargverre, Silmsi, Esna ja Karedale.

III

Millised pühad on päevade poolest kõige pikemad?

IV.

Kuidas on sulle sugulane sinu õemehe äi? (Rahvasuust.)

V.

Aasta algusest on möödas 12 kuud, aasta lõpuni jääb 12 kuud. Mis aeg see on?

Eelmise numbri ülesannete lahendus.

I

Aednik peab astuma 10.000 sammu.

II

Maanoorteringis oli 32 liiget ja ringivanema raamatukogus 110 raamatut.

III

Peenral on 465 lille.

Tooma Põllutöö- ja Maaparanduskooli

võetakse vastu õpilasi, kes vähemalt 16 a. vanad ning lõpetanud 6-kl. algkooli. Kursuse kestvus 1½ aastat: 2 talve ja 1 suvi. Õppetöös pannakse erilist rõhku rohumaadekultuuri ja maaparanduse küsimuse käsitlemisele. Õpetus, korter, küte ja valgustus tasuta. Toitlustamine kooli ühisköögis maksab 12—15 kr. kuus. Õppetöö algab oktoobri kesk. Sooviavaldused ühes hariduse-, sünni- ja põllutööoskuse tunnistustega esitada kooli juhatajale adressil: Vägeva p.-ag.

Koolijuhataja.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tän. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. **TELLIMISE HIND:** aastas kr. 1.50; ½ aastas kr. —.80. Üksiknumber 20 senti. Vastutav ja päätoimetaja J. Tõrmaküla, tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

Ü. K. EESTI RAHVAPANK

TALLINNAS, S. KARJA NR. 19

TELEFON 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone

Ostab ja müüb

välisraha ja igasuguseid kindlaprotsendilisi väärtpabereid

SHELL-TOX — radikaalne putukate hävitamise vahend.

- Püsivad soojad ilmad soodustavad massilise kahjulikkude putukate (kärbseid, kirbud, lutikad, prussakad, koid, sääsed, parmud jne.) siginemise
- Iga nimetatud putukaliik leiab sobiva asukoha peamiselt inimelamutes või elamute läheduses ja elatub inimeste ning koduloomade kahjuritena.
- Parasiitputukad on inimeste ja koduloomade nuhtluseks otseselt ja kaudselt, s. o. võimaldades levida haigusi, vähendades toodangut jne. Vahendeid putukate ja nende munade hävitamiseks on õige mitmesuguseid, kuid nende mõju ja tarvitamise viisid ei ole iga putukaliigi hävitamiseks ühtlaselt kohandatavad.
- Shell-Tox on radikaalne putukate hävitamise vahend.
- Ta hävitab vahenditult kõiki meil eelpoolnimetatud parasiit-putukaid: prussakaid, lutikaid, koisid, kärkseid, parmusid, sääski, nende mune ning tõuke. Shell-Toxi tarvitamine on lihtne ja mõus.
- Selleks tuleb putukate peale pritsida udustajaga vedelikku. Kohe kangestuvad kahjurid ja langevad surnult maha.
- Selle juures ei jäta Shell-Tox mööblile ja riidele plekke ega lõhna. Shell-Tox on ise kahjutu nii inimestele kui ka koduloomadele.
- Puuvoodite puhastamisel lutikatest on vajalik neid lahti võtta ja Shell-Toxi kõikidesse pragudesse, lõhedesse ja vedrude vahele pritsida.
- Niisuguse hoolika pritsimise juures hävivad kahjurid lõplikult. Pritsimist peab kordama, sest ka kõige tähelepanelikuma pritsimise juures jäävad varjatud kohtades mõned parasiidid ellu ja suure siginemise võime juures võivad vähendada eelmise pritsimise mõju.
- Shell-Tox on saadaval igal pool, nii rohukauplustes, apteekides, teistes ärides ning Shell Company müügikohtades.
- Shell-Tox on tarvitamisel odav ja ökonoomiline.
- Peakontor: The Shell Company of Estonia, Ltd., Tallinn, Merepuiestee nr. 17, tel. 304-02, 305-94, 310-54.

ÜHING „EESTI LIHAEKSPORT“

Peakontor Tallinnas, Tartu mnt. 101.
Kodukeskjaam 478-54.



**Eksporttapamajad ja vorstivabrikud
Tallinnas, Tartus ja Võhmas.
Konservivabrik Tallinnas
Seebivabrik Tallinnas.**

Väikemüügi kauplused „Lihatsentraalide“ nime all Haapsalus, Järvakandis, Kiviõlis. Narvas, Narva-Jõesuus, Nõmmel, Pärnus, Püssis, Rakveres, Tallinnas, Tapal, Tartus, Valgas, Viljandis, ja Võhmas.

Hõberebaste kasvandused Rebastes ja Navestis

Ostab: piiramata arvul sigu, veiseid, vasikaid, lambaid, looma- vasika-, ja lambanahku.

Müüb: igasuguseid tapamaja ja vorstivabriku saadusi. seepi, liha- ja aiavilja konserve ja hõberebase nahku.